

**ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA EKONOMICKÁ**

BAKÁLÁŘSKÁ PRÁCE

Podnikání a život Vietnamců v Chebu

Cheb, 2002

Trung TA MINH

Poděkování

Při předání této bakalářské práce k posouzení v rámci ukončení mého bakalářského studia na Ekonomické fakultě Západočeské univerzity v Plzni si dovoluji vyslovit poděkování vedoucímu své bakalářské práce Dr. Ing. Jiřímu Hofmanovi, za jeho čas, trpělivost i péči, kterou mi věnoval během zpracování této práce.

TA MINH TRUNG

Obsah

1. Úvod	1
2. Metodika práce	2
3. Vietnam – země a lidé	3
3.1 Geografie.....	3
3.2 Obyvatelstvo.....	3
3.3 Přírodní zdroje.....	4
3.4 Dějiny.....	4
3.5 Mezinárodní vztahy.....	5
3.6 Vietnamská ekonomika a reformy.....	5
3.7 Vietnam nyní a v budoucnosti.....	8
3.8 Vietnamští podnikatelé ve Vietnamu.....	8
3.9 Český podnikatel ve Vietnamu.....	9
4. Vietnamci v České republice	12
4.1 Z historie česko – vietnamských vztahů.....	12
4.2 Vietnamští podnikatelé v Čechách.....	16
4.3 Jak vznikly tržnice.....	17
4.3.1 Počáteční doby tržnic.....	18
4.3.2 Epoque stánků.....	18
4.3.3 Další etapa vývoje.....	19
4.4 Vietnamci a Svaz vietnamských podnikatelů.....	19
4.5 Český zákon vůči cizincům.....	19
4.6 Příběhy Vietnamců.....	21
4.7 Proč přicházejí Vietnamci do Čech.....	24
4.8 Vietnamci v Chebu.....	25
4.8.1 Problémy vietnamských obchodníků.....	27
4.8.2 Multikulturní Cheb.....	27
4.8.3 Současná doba v Chebu.....	28
4.8.4 Budoucnost.....	28
4.8.5 Těžký život obchodníka.....	29
5. Vyhodnocení výzkumu	30
5.A Struktura dotazovaných.....	31
5.B Před příchodem do ČR.....	35
5.C Po příchodu do České republiky a současný pobyt.....	38
5.D Práce a život ve městě Chebu.....	44
5.1.4.....	47
5.1.4.....	47
5.1.4.....	48
6. Závěr	53
7. Resumé	54

Seznam použité literatury

1. **Barrow, C.:** Základy drobného podnikání, Grada Publishing, 1996
2. **Synek M. a kol.:** Podniková ekonomika, C.H.Beck, 2000
3. **Mugler J.:** Podnikové hospodářství malých a středních podniků, ZČU Plzeň, 1998
4. **Vasiljev I.:** Za dědictvím starých Vietů – Imigrace adaptace majorita, EU AV ČR, Praha, 1999
5. **Hisrich, R., Peters M.:** Entrepreneurship starting, developing and managing a new enterprise, Irwin/McGraw – Hill, 1995
6. **Nový, I. a kol.:** Interkulturální management – Lidé, kultura a management, Grada Publishing, 1996
7. **Müllerová, P.:** Vietnamské etnikum v České republice. In: Šišková, T. ed.: Výchova k toleranci a proti rasismu. Sborník, Portál, Praha 1998.
8. **Nguyen Duy K., Mark K., přeložila Mullerová P.:** Podnikáme ve Vietnamu – Praktické rady a informace, GEMI sr.o, Praha, 1995
9. **Balík, S. st, Balík, S.ml, Mullerová, P.:** Kapitoly z dějin státu a správa zemí Afriky, Asie a Latinské Ameriky, ZČU, Plzeň, 1997
10. Zpravodaje Česko-vietnamské společnosti roč.1997, 1998, 1999, 2000.
11. Dotazníkové šetření Střediska pro výzkum regionálního rozvoje. FEK ZČU v Plzni 2002.

I. Úvod

Dnešní doba, doba globalizace, je o spolupráci a obchodování mezi jednotlivými zeměmi navzájem. Globalizace se dotýká zásadní kulturní diverzity, tedy zachování rozmanitosti civilizací, národů, etnik a kmenů. Samuel Huntington v knize *Střet civilizací?* vyčleňuje devět civilizací: západní křesťanskou, konfuciánskou, japonskou, islámskou, hindskou, buddhistickou, slovansko-ortodoxní, latinsko-americkou a africkou. Tyto civilizační-kulturní okruhy by se měly učit spolupracovat a žít na jedné malé planetě, ale budou spolu také vždy soupeřit.

Česká společnost se stále více otevírá světu, setkává se dosud s jinými kulturami a etniky, stává se multikulturním územím, protože zde žije mnoho lidí z různých států a mezi nimi jsou také Vietnamci. Pobývá jich zde hodně a lze je považovat za významnou menšinu. Protože většina Vietnamců žijících v České republice podniká, je to určitě ekonomicky významná skupina obyvatelstva.

Vedle toho však Vietnamci provozují mnoho jiných povolání, jako jsou např. umělecké a řemeslné profese, překladatelskou činnost a mnoho jiných, které už nejsou Čechy tolik vnímány. Většina Vietnamců zde uplatňuje svůj velmi dobrý smysl pro obchod, který je doprovázen odhodláním, trpělivostí a odvahou začít z ničeho. Vietnamci nemají rádi bohatství, dokonce bohatství nesnášejí, ale na druhou stranu pohrdají chudobou. Proto Vietnamci žijící v Čechách jsou všeobecně majetní.

Jelikož jsem sám Vietnamec a každý den se stýkám s našimi občany, mohu realisticky posoudit a zhodnotit život i způsob našeho myšlení. Člověk by neměl odsuzovat jiného člověka podle vnějšího vzhledu a nebo podle toho, jaké je jeho zaměstnání, aniž by rozuměl pohnutkám a důvodům jeho chování. Nelze „házet všechny do jednoho pytle“. A neřidme se ani podle vietnamského přísloví „jedna housenka zkazí celou polévku“.

Cílem mé práce je sblížit Čechy a Vietnamce, protože mnoho Čechů chce obchodovat a spolupracovat s vietnamskými obchodníky. V českém tisku se často objevuje názor, že vietnamská komunita je uzavřená a že Češi nemají možnost se o nich dozvědět více.

II. Metodika práce

Při vyplňování formuláře Přihlášky na specializované studijní zaměření ve 3. ročníku jsem si byl jist, že do kolonky „Téma bakalářské práce“ bude napsán text související s Vietnamem, proto jsem zašel ihned na konzultaci za Dr. Ing. Jiřím Hofmanem, který má na starosti odborné vedení při vypracování bakalářských prací na naší fakultě. Po vzájemné debatě jsme dospěli k závěru, že cílem mé práce bude „Podnikání a život Vietnamců v Chebu“.

V teoretické části práce čerpám vesměs z literatury, kterou mi zapůjčil pan Dr. Ing. Jiří Hofman. Jedná se hlavně o knihy a bulletiny, které vydala Česko-Vietnamská společnost. Tyto hlavní zdroje informací jsou v seznamu použité literatury a studoval jsem je proto, abych získal také širší poznatky od jiných autorů.

V praktické části čerpám z vlastní zkušenosti, kterou jsem získal za 10 let života v České republice. Dále jsem použil informace z dotazníkového šetření, které jsem prováděl mezi Vietnamci v Chebu během listopadu 2001. Bylo třeba najít metody k vyhodnocení získaných informací. Vhodným doplňkem se ukázaly být rozhovory, které byly vedeny s vietnamskými obchodníky většinou přímo na tržišti Dragoun v Chebu.

III. Vietnam – země a lidé

3.1 Geografie

Vietnam se rozkládá na ploše přibližně 330 000 km². Délka země od severní hranice s Čínou až po nejjižnější výběžek do Jihočínského moře je 1650 km. Tento stát, rozkládající se v srdci jihovýchodní Asie mající 3260 km atraktivního pobřeží, nabízí ideální podmínky jak pro obchod, tak pro turistiku.

Tři čtvrtiny vietnamského území pokrývají hory a tropické lesy nicméně nejhustěji zalidněnými oblastmi země jsou roviny. „Zásobárny rýže“ se rozkládají kolem delty Rudé řeky na severu země a kolem delty Mekongu na jihu.

Hlavní město země, Hanoj, leží na severu státu. Ho Či Minovo Město na jihu země zahrnuje přístav Saigon, lokality Cho Lon, Cu Chi a další, a vytváří tak největší obchodní centrum země. Danang, ležící ve střední části země, je třetím největším městem státu a důležitým přístavem.

Vietnam má dvě klimatická pásma. Jižní a střední části země se nacházejí v tropickém klimatickém pásmu vyznačujícím se obdobím sucha a dešťů; po celý rok je zde běžná tropická vlhkost vzduchu. V severní části země jsou přesně vymezena čtyři roční období včetně zřetelné zimy. Průměrné roční srážky jsou zde kolem 223 mm.

3.2 Obyvatelstvo

Vietnam má v dnešní době 80 milionů obyvatel. Průměrná hustota zalidnění je 215 obyvatel na km², přičemž nejhustěji zalidněné oblasti státu se nacházejí na jihu země. Průměrný roční přírůstek obyvatelstva je 2,1 %.

Z 54 etnických národností tvoří Vietnamci (tj. národnost Kinh) 88% celkové populace. Přibližně 70% obyvatelstva je zaměstnáno v zemědělství a více než polovina celkového počtu obyvatelstva nedosahuje věkové hranice 25 let.

3.3 Přírodní zdroje

Vietnam vlastní značné zdroje energetických surovin jako jsou ropa, plyn, uhlí a energie z vodních zdrojů. Kromě toho má Vietnam hojná ložiska nerostného bohatství, např. bauxitu, železných rud, mědi, zlata, drahých kamenů, cínu, rud, chromu, apatitu, dále pak stavebních materiálů jako žula, mramor, jíl, křemenné písky a grafit. Nerostné bohatství doplňují značné mořské zdroje, tropické lesy a zemědělský potenciál. V současné době se začíná rozvíjet cestovní ruch. Je to proto, že ve Vietnamu existuje hodně kulturních památek a divů přírody.

3.4 Dějiny

Je třeba poznat vietnamskou historii, abyste mohli lépe poznat vietnamského člověka. Vietnamské dějiny sahají do doby před více než 4000 lety. Tehdy v roce 2879 př. n. l., založili staří Vietové svůj první stát pod jménem Van Lang.

Vietnamské dějiny lze výstižně popsat jako dlouhý, nepřetržitý boj za svobodu a nezávislost. Více než tisíc let, od roku 111 př. n. l. do roku 939 n. l. zemi ovládali Číňané. Téměř sto let, od roku 1859 do roku 1945, kolonizovala Vietnam Francie.

V průběhu druhé světové války okupovaly Vietnam japonské vojenské jednotky, ale francouzská administrativní správa nadále existovala. Dne 2. září 1945 Vietnam vyhlásil nezávislost, ale okamžitě začal čelit francouzským pokusům o znovukolonizování země. Tato válka trvala devět let: skončila v roce 1954. Sedmnáctá rovnoběžka pak rozdělila zemi na dvě části: na severu vznikla Vietnamská demokratická republika vedená komunisty, jíž se dostal pod vliv Západu, zejména Spojených států amerických.

Od padesátých let se rovnoměrně vyvíjelo americké angažování se ve Vietnamu, které v březnu 1965 vyvrcholilo v otevřenou válku. Tehdy přistály ve Vietnamu první americké vojenské jednotky. Přestože byly na základě Pařížských dohod do konce března 1973 staženy, válka ve Vietnamu pokračovala až do 30. dubna 1975, kdy byl jih země osvobozen. V lednu 1976 byla země znovu sjednocena pod názvem Vietnamská socialistická republika.

Historie Vietnamu je doprovázena četnými válkami. Dodnes tato skutečnost ovlivňuje Vietnamce v jejich myšlení a snaze o překonání chudoby. Vietnavec je vždy

hrdý na úspěchy a vítězství svého lidu jako celku, kterých dosáhl díky pilnosti, tvrdé práci a vzájemné spolupráci.

3.5 Mezinárodní vazby

Před zahájením politiky hospodářské obnovy měl Vietnam zahraniční vztahy omezené, orientované především na bývalý Sovětský svaz a členské země RVHP a dále pak na země rozvojové. Dnes díky výsledku nové zahraniční politiky „býti přítelem všech zemí“ Vietnam znovu obnovil přátelské vztahy s ostatními státy. V roce 1991 byly normalizovány vztahy s Čínou. V červnu 1995 Vietnam zaznamenal historický obrat v diplomatických vztazích. Vietnamsko-americké diplomatické vztahy byly plně normalizovány, Vietnam se stal plnoprávným členem ASEAN a podepsal dohodu o spolupráci s EHS. V současné době má Vietnam diplomatické vztahy se 155 zeměmi světa, počítaje světovými velmocemi; hospodářské a obchodní vazby má s více než 120 státy a územími.

3.6 Vietnamská ekonomika a reformy

Před reformou „Doi Moi“, v době centrálně plánovaného systému, byl zahraniční obchod tvrdě kontrolován vládou. Veškeré státní transakce musely být realizovány prostřednictvím státních obchodních společností, jejichž činnost řídila vláda. Dokonce i ceny řídilo Ministerstvo zahraničního obchodu (nyní Ministerstvo obchodu). Stabilní plánované úkoly se týkaly jak exportu, tak importu. Udržoval se komplikovaný systém složených devizových kursů.

Vlivem programů obnovy se trh postupně liberalizoval. Zatímco v roce 1981 existovalo pouze 12 exportních a importních společností, v roce 1987 vzrostlo toto číslo na 35 a v roce 1995 na 1250 (toto číslo zahrnuje i výrobní podniky a soukromé podniky). Podniky se zahraničními investicemi mohou řídit dovoz vlastních zařízení, strojů, materiálů nebo součástí potřebných k výstavbě a činnosti svých projektů; stejně tak mohou vyvážet své vlastní výrobky.

Vietnamská ekonomika vykazuje v posledních letech po Číně na asijském kontinentu nejdynamičtější růst. Růst HDP za rok 2000 je podle domácích zdrojů odhadován na 6,7% (za rok 1999 HDP vzrostl o 4,8%), což je největší přírůstek od počátku

asijské krize. Mezinárodní měnový fond /dále jen MMF/ ve svém prosincovém odhadu uvádí poněkud střídavější číslo – 5,5%. Průmyslová výroba zaznamenala přírůstek o rekordních 15,7% , především vzhledem k silnému růstu těžebního průmyslu. Zemědělství vzrostlo jen o 4%, při zohlednění loňských extrémně nepříznivých klimatických podmínek (sucha, záplavy) se však jedná o solidní výsledek. Ve službách se pozitivně projevila stimulace cestovního ruchu (především zjednodušení formalit potřebných k získání víza pro občany ostatních zemí) růstem o 5,3%. Podíl hlavních hospodářských sektorů na tvorbě HDP byl v roce 2000 následující: služby – 39,1%, průmysl a stavebnictví 36,6%, zemědělství, lesnictví a rybářství 24,3%. Investice (v běžných cenách) vzrostly v loňském roce o 20 %, přičemž struktura jejich zdrojů byla následující: státní - 61,9%, soukromé - 18,6%, zahraniční -19,5 %.

V uplynulém roce se konečně podařilo zastavit negativní trend poklesu přímých zahraničních investic (trvajících od roku 1996). Loňský přislíbený objem (1,9 mld.USD) se sice příliš neliší od předloňského (1,8 mld.USD), avšak v důležitější kategorii realizovaných zahraničních investic došlo k výraznému posunu (2,2 mld.namísto předloňských 0,6 mld.USD). Svědčí to o zájmu investorů konečně realizovat dříve schválené, avšak, vzhledem k nepříznivým podmínkám, odložené investiční projekty. Celkově bylo zahraničními investory ve Vietnamu investováno 35,6 mld.USD.

Rostoucí světové ceny ropy pomohly zvýšit vietnamský vývoz, který za rok 2000 dosáhl 14,308 mld.USD, což je o 24% více než předloni. Postupné uvolňování omezení dovozu bylo příčinou jeho rychlého růstu, který činil 31 % a hodnotu 15,2 mld.USD. Na těchto číslech se odráží invaze levných čínských motocyklů, kterých bylo údajně v loňském roce dovezeno více než za uplynulých 5 let dohromady. S tím také souvisí zvýšení dovozu pohonných hmot (Vietnam teprve staví vlastní rafinerii). Zvýšil se však i dovoz strojů a zařízení, chemikálií, materiálů a zařízení pro textilní, oděvní a obuvnický průmysl.

Nízký deficit obchodní bilance v roce 1999 (113mil.USD) se tak loni podstatně (téměř osmkrát) zhoršil na 892 mil.USD. Odhad průměrné roční míry inflace činí podle Světové banky cca 2%. Oficiální statistiky uvádějí pouze meziroční nárůst spotřebitelských cen (prosinec 2000 / prosinec 1999), který činí neuvěřitelných -0,6%. Klesající výkupní cena zemědělských produktů a potravin je již druhým rokem závažným problémem pro venkov, kde žije cca 75% celkové populace.

Přes silný růst dovozu a zvyšující se deficit obchodní bilance byl kurs vietnamského dongu stabilní. Kurs v prosinci roku 2000 (prodej - podstatný pro dovozce) byl 14510 VND za 1 USD (v prosinci 1999 - 14 042 VND). I když kurs místní měny ještě není liberalizován a přístup ke konvertibilní měně je stále problematický, zejména pro soukromý sektor, zajímavé je že kurs „černého trhu“ se od oficiálního příliš neliší.

Deficit státního rozpočtu se v loni zvýšil na 4,9 % HDP (předloni 1,5 % HDP) a byl z převážné části pokryt státními dluhopisy. Na jeho hodnotu měly, dle oficiálních údajů, významný vliv výdaje pro oblasti postižené záplavami. V plánu se počítalo s hodnotou 2,8% HDP, MMF ve svém prosincovém odhadu kupodivu uvádí nižší hodnotu -2,2%.

Když před téměř patnácti lety zahájil Vietnam ekonomické reformy, mnozí předpovídali, že se stane brzy dalším asijským tygrem. Ovšem odborníci se domnívají, že problém je poněkud složitější, protože vláda stále hledá směr, kterým se vydat. Ví, že bez ekonomických a částečně i politických reforem se neobejde, ale současně se chce udržet u moci. "Musíme jít naší vlastní, specifickou vietnamskou cestou," opakuje premiér Phan Van Khai. Ovšem jaká je to cesta? "Je jedno, zda budeme následovat Čínu, či dokonce Západ, ale postupně může ve Vietnamu vzniknout autoritářský režim se silnými nacionalistickými prvky, který však bude podporovat volný trh i občanské svobody," dodává diplomat. Premiér Khai například přes všechna varování obchodníků nedokázal v říjnu prosadit normalizaci obchodních vztahů v USA, protože vedení vládnoucí komunistické strany, která je nadále pod vlivem válečných veteránů a tlakem socialistických byrokratů, to jednoznačně odmítlo.

Podle Cariyla Thayera, odborníka na Vietnam z Asijsko-tichomořského střediska pro bezpečnostní studie, by Hanoj mohla v příštích desetiletích hrát klíčovou roli v oblasti za předpokladu, že se vrátí na cestu ekonomické reformy a bude oživen její ekonomický růst. "Také dlouhé pobřeží u Jihočínského moře, jímž vedou významné dopravní trasy, způsobí v příštích letech zvýšení strategického významu Vietnamu.": dodal Thayer. William Turiey z americké Jihoillinoiské univerzity zase poznamenal, že Washington nebo Čína by si mohly začít Hanoj namlouvat, kdyby se americko-čínské vztahy zhoršily.

3.7 Vietnam nyní a v budoucnosti

Hlavním směrem je však podstatné rozšiřování obchodních a hospodářských styků s dynamickými asijskými ekonomikami. Nedávným přijetím do Sdružení národů jihovýchodní Asie (ASEAN) získal Vietnam nové možnosti takových styků. V roce 2005 se Vietnam oficiálně zapojí do WTO.

V současné době působí ve Vietnamu více než 250 nadnárodních společností. Vietnam se rozprostírá v geopoliticky velmi významné oblasti dynamického rozvoje a prosperity. Prozatím by samozřejmě bylo příliš ambiciózní označovat jej za nového malého asijského tygra, blíží se však doba, kdy se jím stane. Má pro to řadu základních předpokladů, především pracovitě nadané lidi a značné potencionální přírodní bohatství. Tato perspektiva je ovšem v současné době podmíněna odstraňováním překážek, s nimiž se zahraniční investoři dosud setkávají. Narážejí na složité předpisy, vietnamský systém obchodního a hospodářského práva je nový a nemá tradice, které by napomáhaly plynulému odvíjení jednotlivých investičních případů.

3.7 Vietnamští podnikatelé ve Vietnamu

Když před více než deseti lety začaly ve Vietnamu hospodářské reformy a největším vietnamským obchodním centrem se stala oblast poblíž delty řeky Mekongu, původně místo s venkovany otrávenými pracným pěstováním rýže nebo obhospodařováním zvířat. Je to také oblast, kde je Ho Či Minovo Město, což je největší město ve Vietnamu. "Saigon je šampionem v obchodu," řekla Nguyen Thi Doan Trangová (28), která má kiosk s pitím poblíž čínského trhu poté, co před deseti lety opustila rýžová pole v centrální provincii Quang Ngai. "Je to nejlepší místo, kde dají vydělat peníze, a každý to ve Vietnamu ví," dodala, zatímco napůl donaha svlečení dělníci supí pod těžkými krabicemi se zbožím v přílehlém přístavu. To činí z bývalého Saigonu pro Hanoj nepřijatelné místo k oslavám konce vietnamské války s vojenskou přehlídkou a projevy, které budou velebit vládnoucí komunisty.

Vietnamští podnikatelé pracují většinou celý týden a celý rok kromě svátků. Proto když slyší o tom, že by měli mít někdy zavřeno, jenom nechápavě kroutí hlavou. "Nevidím žádný důvod. Co moji zákazníci? Vždyť by šli jinam," vysvětluje jeden prodavač, který pracuje podle vlastního odhadu šedesát až sedmdesát hodin týdně. Vůbec mu to přitom

nevadí. A tak zatímco na mnoha místech západního světa pracující bojují za zkrácení pracovní doby až pod 40 hodin týdně, Vietnamci něco podobného považují často za utopii a někdy dokonce za nesmysl. Vláda ovšem o zkrácení doby, jež má být odpracována, přece jenom uvažuje. I když by se to zatím mělo týkat pouze státních úředníků a dělníků v podnicích s účastí státu.

Tento trend se osvědčil v mnoha zemích světa. Existuje oprávněná domněnka, že zkrácení času, který by měli například úředníci trávit v práci, povede nakonec ke zvýšení jejich výkonnosti. Je také pravda, že zdejší zaměstnanci úřadů až příliš mnoho času tráví v práci neproduktivně, proto tlak na jejich větší výkonnost je jistě na místě, přestože jde často o potyčky s místním byrokratickým aparátem. Ovšem ani někteří zaměstnanci placení přímo státem se zatím nedívají na možné zavedení volných sobot s důvěrou. „Já pracuji i o víkendu, moje manželka také. Náš čtyřletý syn chodí v sobotu do školky. Zatím si ani neumíme představit, co si počneme s volným časem, protože peněz nemáme nazbyt, a tak bychom byli stejně odsouzeni sedět většinou doma.“: řekl jeden vietnamský obchodník. Kvůli nedostatku peněz si přitom jenom málo Vietnamců může o víkendu či dovolené dovolit zajet k moři či navštívit hory. O cestách do ciziny nemluvě. Vietnamci tak většinou navštěvují jenom příbuzné či uspořádají levný piknik v přírodě. Jenže na venkově, kde žijí stále tři čtvrtiny obyvatelstva, neexistuje ani nic podobného. Místní rolníci, jejichž život po staletí souzní s přírodou, mají úplně jiné zvyky a zahájenou diskusi o zkrácení pracovního času vůbec nechápu. Vietnamští odborníci však předpokládají, že ekonomické reformy postupně přece jenom začnou život lidí více přibližovat "západním poměrům". Navíc ve srovnání s vyspělým světem musí kvůli finančním problémům mnoho Vietnamců pracovat daleko déle a mnozí mají dvě zaměstnání. "Pokud by se měla krátit pracovní doba, tak by se musel vlastně změnit celý systém fungování naší společnosti a její návyky i zvyky. To si však určitě ještě vyžádá mnoho času," myslí si obchodník, který proto nadále počítá s tím, že bude pracovat v pondělí, úterý, středu, čtvrtek, pátek, sobotu i v neděli během celého roku kromě svátků.

3.8 *Český podnikatel ve Vietnamu*

Pražská firma WMC již několik let usnadňuje vstup českých podnikatelů do Vietnamu. Napomohla exportu českého skla, nyní organizuje ve spolupráci s investorem z USA výstavbu cementárny .

Vietnamský zákon o zahraničních investicích považují za jeden z nejlepších na světě. Za osm let Vietnam získal v 1700 zahraničních projektech investice přes 28 miliard USD, ale ČR pouze 7,7 miliardy USD. Možnost až osmiletých daňových prázdnin, majority zahraničního investora, daň ze zisku od 10 - 25 % a při převodu zisku do zahraničí jen 5 - 10 % a další podmínky v zákonech VSR přitahují investory. Patří mezi ně Singapur, Tchaj-wan, Jižní Korea, USA i SRN. České investice do VSR předběhlo již Bělorusko i Bermudy. Podmínkou pro podnikání ve VSR je otevřít tam oficiální zastoupení. Včetně najmutí kanceláře je to náklad asi 1000 USD.

Český podnikatel získá zdarma téměř na počkání vízum na konzulárním oddělení v Praze a vietnamský musí na českém úřadu v Hanoji zaplatit zhruba 200 Kč a doložit výpis z trestního rejstříku. Marcel Winter řekl: "Nelíbí se mi kritika vietnamských prodejců z české strany. Je věcí státních orgánů ČR, aby zajistily, že zboží prodávané na našich trzích je legální, zdaněné, kvalitní. Mnozí Vietnamci nakupují ve stejných velkoobchodech jako čeští trhovci. Rozdíl je často jen v pracovitosti. Někteří Češi mají raději sociální podporu. Podnikatelé u nás by měli mít stejná pravidla a podmínky bez ohledu na národnost." I člověku naprosto neznalému je jasné, že vietnamské prodejny mají jakousi vlastní organizaci. Projevuje se to v cenách, sortimentu, způsobu jednání i dalších charakteristikách.

Českého výrobce kabelů přilákal snadný přístup k ložiskům mědi. Více než padesát miliónů dolarů chce investovat akciová společnost Lamela Sušice do rozjezdu společného podniku na těžbu měděné rudy, její rafinaci a výrobu silových měděných kabelů ve Vietnamu. Celkový objem investice přesáhne 100 miliónů dolarů. Prostředky poskytne Světová banka. Investice získala státní garanci Vietnamské socialistické republiky. "Žádná jiná země vám dnes nenabídne svá nerostná ložiska": uvádí hlavní důvod svého zájmu o Vietnam generální ředitel a jediný akcionář Lamely Zdeněk Dvořák. Jeho firma bude mít ve společném podniku čtyřpětinový podíl, 15 procent získá vietnamský podnik

zahraničního obchodu Machinoimport a pět procent česká agentura Winter Management and consulting. Podmínkou Lamely a zároveň úkolem vietnamské strany je vybudování infrastruktury v oblasti nalezišť nebo nalezení optimálního řešení logistiky. Při splnění podmínek bude smlouva o založení jointventur společnosti podepsána v říjnu. Projekt má podporu vietnamských ministerstev průmyslu a plánování. Podporují jej i představitelé provincie Dien Bien Phu - Lai Chau, v níž se ložiska měděné rudy nacházejí. Kabele budou určeny pro rozvoj vietnamské energetiky. Nyní je ve výstavbě osm elektráren o celkové kapacitě 3 288 MW, které budou uváděny do provozu v letech 2002 až 2005. Do roku 2006 bude zahájena výstavba kaskády hydroelektráren v Son La, největší v celé Jihovýchodní Asii. Investici v objemu čtyř miliard dolarů má financovat Světová banka a Sdružení národů Jihovýchodní Asie (ASEAN). V ČR Lamela vyrábí kabele ve svém odštěpném závodě Kabelovna Chýše, jehož loňský obrat se meziročně zvýšil o 24 procent na 97 miliónů korun. Obrat za letošní první pololetí dosáhl 56 mil. Kč. Dvacet procent obratu tvoří export především na Slovensko, do Německa, Holandska a Vietnamu. Nově navázala Lamela spolupráci s vietnamskou soukromou firmou na výrobku kabelů Sun Company Ltd.

IV. Vietnamci v České republice

4.1 *Z historie česko-vietnamských vztahů*

Diplomatické vztahy mezi Československou republikou a Vietnamskou demokratickou republikou byly navázány dne 2. února roku 1950. Československo se stalo čtvrtým státem, který s VDR navázal diplomatické styky (po Čínské lidové republice, Svazu sovětských socialistických republik a Mongolské lidové republice). V září 1956 pak byla mezi oběma státy podepsána Dohoda o hospodářské a vědeckotechnické spolupráci. Od konce padesátých let byly v Československu vzdělávání vietnamští občané především v následujících oblastech: strojenství, lehký průmysl (např. textilní, potravinářský a obuvnický). Počátkem šedesátých let začali na československé vysoké školy přijíždět studenti a aspiranti, kteří studovali převážně na školách ekonomického a technického směru. Po vypuknutí americké války ve Vietnamu byly v Československu přijaty do dětských domovů dvě skupiny vietnamských sirotků: jejich pozdější osud není znám, zdá se šak, že v polovině sedmdesátých let, tedy po ukončení války v Indočíně, se většina z nich vrátila do vlasti.

V šedesátých a sedmdesátých letech lze charakterizovat obecný pohled československé společnosti na Vietnamce pohybující se na zdejším území takto: Jedná se o usměvaná a pilná lidi, kteří se pohybují ve větších či menších skupinkách tvořených vietnamskými spoluobčany a zpravidla na sebe příliš neupozorňují. Vysokoškolští pedagogové byli překvapeni dobrými a leckdy výbornými studijními výsledky vietnamských studentů a aspirantů. Málokdo totiž věděl, že tito studenti jsou doslova pod kontrolním drobnohledem referenta zabývajícího se studijními záležitostmi na zastupitelském úřadě VSR v Praze: ten, kdo si výborně, případně chvalitebně neponil své studijní povinnosti, se vystavoval riziku, že bude okamžitě poslán zpět do vlasti. Vietnamská strana chápala špatné studijní výsledky svých občanů jako špatnou reklamu vlasti, a proto nikdo ze studentů neopakoval ročník, ale v případě studijních problémů byl i hned poslán domů.

Ve zmíněném období se československá společnost příliš intenzivně nezajímá o vietnamskou kulturu, odlišné zvyky a dějiny tak vzdálené a rozdílné civilizace. Nicméně valná část společnosti zaregistrovala dlouhotrvající válku ve Vietnamu, později rozšířenou

na celou Indočinu, a chápala, že z morálního hlediska je nutná přítomnost určitého počtu vietnamských občanů v Československu.

Na základě usnesení vlády ze dne 15.března 1967 k realizaci a technické pomoci vlády ČSSR Vietnamské demokratické republiky přijelo do Československa v letech 1967-1970 na zaškolení celkem 2146 praktikantů do strojírenství, hutnictví, textilního, sklářského, chemického, dřevařského, kožedělného, papírenského a stavebního průmyslu. Odborná příprava skončila odjezdem posledních skupin v březnu 1975.

Dne 8.dubna 1974 byla podepsána Dohoda o odborné přípravě občanů Vietnamské demokratické republiky v československých organizacích. Na základě této dohody postupně přijelo do ČSSR v letech 1974-1977 5069 vietnamských občanů, kteří se zapracovávali převážně ve strojírenských profesích, v energetice a stavebnictví. Odborná příprava vietnamských občanů probíhala v souladu s “pokyny pro věcné, organizační a finanční zabezpečení odborné přípravy občanů VSR”, které společně vydalo Federální ministerstvo práce a sociálních věcí, Federální ministerstvo financí a Státní plánovací komise. Vietnamští občané byli vychováváni v systému čs. učňovského školství a v navazujícím procesu odborné praxe v hospodářských organizacích. Pobyť vietnamských občanů trval celkem šest let a sestával:

- ze šestiměsíční jazykové přípravy
- z dvou až tříleté odborné výuky v učňovských zařízeních,
- z výrobní praxe trvající dva a půl až tři a půl roku.

V časovém úseku 1974-1977 byli vietnamští občané převážně školeni ve strojírenských profesích, v menším rozsahu pak v energetice a stavebnictví. Vybraní občané VSR měli rovněž možnost navštěvovat střední odborné školy při zaměstnání.

Vláda ČSSR svým usnesením č.337 ze dne 19.prosince 1979 o sjednání dohody s Vietnamem o odborné přípravě a dalším zvyšování kvalifikace vietnamských občanů v čs.organizacích vyslovila souhlas s odbornou přípravou 3500 vietnamských občanů v letech 1980-1983 s tím, že vzniklé náklady budou uhrazeny výnosy z práce občanů VSR.

U příležitosti oficiální státní návštěvy tehdejšího prezidenta ČSSR Gustáva Husáka ve Vietnamu, Laosu a Kambodži byla dne 2.února 1980 byla podepsána Smlouva o přátelství a spolupráci mezi ČSSR a VSR. V souvislosti s touto smlouvou byla podepsána

Dohoda o dočasném zaměstnávání kvalifikovaných pracovníků Vietnamské socialistické republiky spojeném s další odbornou přípravou v československých organizacích. Po roce 1980 tedy do Československa přijížděli Vietnamci na základě protokolů podepsaných mezi různými rezorty:

1. Ministerstva školství,
2. Federálním ministerstvem práce a sociálních věcí a Státním výborem pro odbornou přípravu VSR, přičemž délka a kvalita předodjezdové přípravy (jazykové, kulturní, praktické, atd.) se dosti zásadně lišila.

V první polovině osmdesátých let bylo v ČSSR přibližně 27 000 vietnamských občanů, přičemž převážnou část z nich tvořili pracující. V tomto období se rovněž podstatně mění pohled čs.společnosti na vietnamské etnikum. Vietnamci totiž velmi intenzivně cestují po celé republice a nakupují určité druhy zboží. Nejžádanějšími komoditami byly kola, mopedy, šicí stroje, látky (zvláště satén, umělé hedvábí a bavlněné látky), léky a drogistické zboží. Většinu zmíněného zboží Vietnamci nakupovali v obrovském množství a posílali je do své vlasti. Je třeba podotknout, že v této době nebyla vietnamská měna plně konvertibilní s měnami zahraničními. Jediným způsobem, jak zhodnotit zde vydělané peníze, bylo zakoupení atraktivního zboží a jeho zaslání do Vietnamu. Během krátké doby jsou Vietnamci považováni za etnikum kupující určité druhy zboží za jakoukoli cenu a zároveň za velmi schopné obchodníky.

Po roce 1985 se počet vietnamských pracujících v ČSSR snižoval, avšak každoročně zde bylo přítomno přibližně 17000 pracujících. Na základě dohody z roku 1980 se mělo v letech 1980 – 1990 vystřídat v ČSSR 30 000 vietnamských pracujících, přičemž do tohoto čísla nespádají počty vysokoškolských studentů, aspirantů ani učňů.

Po vytvoření ČSFR došlo z čs.strany k finanční kompenzaci nedodržení smlouvy o dočasném zaměstnávání vietnamských pracujících v Československu. Téměř ve stejné době došlo k podobné situaci v Německu. Němečtí Vietnamci také dostali kompenzaci asi 3000 DM, a vrátili se do Vietnamu. Zatím nemám ověřené určité zprávy ze sdělovacích prostředků, že někteří němečtí Vietnamci finanční kompenzaci v Německu odmítli a přestěhovali se do České republiky bez návratu do Vietnamu. Je třeba také dodat, že se

podstatně změnilo podnikatelské podmínky v Čechách a Vietnamci, kteří jsou schopní obchodníci, toho využili.

V devadesátých letech lze vietnamské etnikum v České republice rozdělit do následujících skupin:

1. Vietnamci pracující zde na základě bilaterální vládní dohody podepsané v roce 1994 mezi vládou ČR a VSR,
2. Vietnamci pracující zde na základě živnostenského listu,
3. vietnamští učni,
4. vietnamští vysokoškolští studenti a aspiranti (v současné době zde studující na základě vládního stipendia),
5. smíšená manželství,
6. Vietnamci ilegálně přítomní v ČR.

Když česká badatelka Vlasta Matějová obešla v polovině osmdesátých let instituce zabývající se imigrací Vietnamců, posbírala fakta o finančním zajištění československou stranou. Po příjezdu dostal každý Vietnamec zimní oblečení v hodnotě 2400Kč a zálohu na mzdu 900Kč s platnou do jednoho roku. Dělníci odjeli z letiště hned do ubytoven závodů, učňové do jednoho ze dvou středisek jazykové přípravy. Dělník absolvoval lekce češtiny po dobu tří měsíců. Docházel na lékařské prohlídky, školení a postupně se seznamoval s pracovním prostředím. Okamžikem nástupu do zaměstnání na sebe přebíral další závazky jeho zaměstnavatel. Továrna poskytovala ubytování za finanční úhradu maximálně 50 Kč za měsíc, celotýdenní stravování včetně víkendů a každá ubytovna musela být vybavena zároveň kuchyňkou pro případ špatné adaptace na české závodní stravování. Mzda se řídila podle výkonu práce a klasifikace dělníka. Dovolena se každému vietnamskému dělníkovi vypočítávala tak, jako kdyby pracoval od 18 let. Chtěl – li ji prožít svou dovolenou ve Vietnamu, bylo to možné až po dvouleté práci v Československu a možnost platila pouze pro ženaté. V tom případě hradila československá strana zpáteční letenku do Hanoje a závod poskytoval dva měsíce náhradního volna. Po ukončení čtyřletého pobytu každý Vietnamec mohl bezcelně dovézt do své země zboží v hodnotě 50% svého celkového čistého výdělku. Zaslané zboží nepodléhalo clu. Navíc byl podnik povinen obstarat bednu, do níž si Vietnamec vložil zboží s vynalézavou prostorovou úsporností. Podnik kryl také

náklady na převoz do Vietnamu. Právě reakcí na šikovnost některých Vietnamců bylo vydáno omezení na počty jízdních kol, mopedů, motocyklů a šicích strojů. Každá suma vynaložená na pracovní pobyt jednoho Vietnamce násobená jejich počtem znamenala dohromady na první pohled velké částky. Byly proto tehdy diskuse o výhodách či ztrátách pro Československo plynoucích ze zaměstnávání Vietnamců. Tehdy i nyní se však muselo dojít k závěru, že mnohé československé závody plnily výrobní plány za vydatné pomoci vietnamských dělníků a některé by se dokonce bez Vietnamců ani neobešly. Vietnamci doslova drželi nad vodou určité malé podniky. Kupříkladu ve Frutě Horní Počernice pracovalo 40 vietnamských žen, které tvořily 22% celkového počtu zaměstnanců.

4.2 Vietnamští podnikatelé v Čechách

Vietnamci žijící v ČR můžeme rozdělit na dvě základní skupiny. První skupinu tvoří ti, kteří v rámci mezinárodních dohod mezi ČR a Vietnamem v Čechách pracovali nebo studovali již před rokem 1989 a zůstali zde. Ti, co zde zůstali, využívají své znalosti češtiny. Někteří z nich dělají tlumočníky svým krajanům, za které jednájí s úřady, jsou jako překladatelé u soudů nebo vykonávají jiná zaměstnání při nichž se setkávají s úřady.

Do druhé skupiny pak patří ti, kteří přijeli až po roce 1989. Tato skupina se do České republiky dostala buď přes Rusko nebo Slovensko.

Vstupní kapitál zahrnující částku na cestu a na další investice získávali obchodem cestou nebo od příbuzných. Rozhodnutí o odchodu není rozhodnutím jednotlivce, ale celé rodiny, protože většinou všichni skládají dohromady peníze na cestu, což chápou jako návratnou investici. Finanční minimum nutné k odjezdu počítají zhruba 10 000 USD. Na tuto cestu se vydávají především mladší muži, ženy většinou přilétají až poté, co muži vytvoří zázemí. Když manželé legalizují svůj pobyt a vytvoří obchodní kontakty, tak teprve přijíždí i děti. Vytvářejí zpravidla rodinné podniky, kde pracuje celá rodina. Běžný plat ve Vietnamu totiž nestačí ani na nákup nějakého zboží do začátku.

Původně se předpokládalo, že většina Asiatů usiluje o to, aby se dostali přes střední Evropu dále na Západ. Toto tvrzení neplatí pro podstatnou část vietnamské komunity sídlící dnes na okrese Cheb. Většina z nich do Čech přišla ze Západu, nikoliv z Východu,

jak bylo zjištěno a potvrzeno průzkumem mezi Vietnamci. Na Západě je však legislativa příliš přísná, což může ztěžovat situaci zvláště začátečníkům.

Dnes zase naopak pro většinu místních Vietnamců nebylo primárním cílem proniknout dál na Západ ale podnikat ve střední Evropě.

Ti co přicházejí po roce 1990, jsou jiní. Přišli z velkých měst a již ve své vlasti získali vzdělání a dosáhli určitého postavení. Hlavním motivem jejich odchodu nebyl útek od hladu a chudoby, ale touha po podnikání a snaha využít příznivých podmínek střední Evropy. Pro mnohé z nich ČR nebyla první zastávkou. Pokoušeli se usadit v Německu.

Mezi zdejšími Vietnamci lze pozorovat několik navzájem se lišících skupin:

- vzdělanější obyvatelé velkých měst se dostali k nám jako představitelé státních nebo soukromých podniků a mají pevné finanční zázemí
- ekonomicky významnou skupinou jsou velkoobchodníci a majitelé restaurací, kteří přišli ze západní Evropy.

Ostatní, kteří se dostali do Evropy bez vlastního kapitálu a pevného zázemí, jsou buď zaměstnaní u svých majetnějších krajanů nebo si od nich půjčují na zboží, které potom prodávají v pronajatých stáncích a obchůdcích. Pocházejí z vesnic a slabších sociálních vrstev a alespoň část z nich se hrozivě zadlužila. Splácení tohoto dluhu může trvat celé roky. Jejich počet výrazně klesl v posledních dvou letech, protože nevydrželi zhrošení konkurenčního boje. Zůstávají jen silní a majetní.

4.3 *Jak vznikly tržnice*

Po rozpadu komunistického režimu v Čechách a po otevření hranic s Německem začali sem jezdit nakupovat Němci z “východního” Německa a částečně i ze “západního” Německa. Jezdilo sem mnoho turistů z Německa, aby se podívali, kde žili jejich předci a aby navštívili některé z blízkých lázní. Přišli také nakupovat něco levnějšího než v jejich zemi. Němci věděli, že ceny v Čechách jsou určitě mnohem nižší než u nich doma, kromě toho v té době kurz koruny vůči marce byl zhruba 24 Kč. Na počátku 90. let někteří občané z Německa chodili do českých maloobchodů, aby koupili základní potraviny nebo láhev piva či krabičku cigaret. Ale po rozpadu komunistického režimu, v českých obchodech nebylo moc zboží. Vietnamci pracovali většinou v českých továrnách například v podniku, který vyrábí porcelán v Nové nebo Staré Roli. Přes týden pracovali v továrnách, ale o

víkendu jezdili vlakem, aby prodávali svoje zboží na hranicích. V té době většina českých podniků začala propouštět své vietnamské zaměstnance, protože některým vypršely lhůty uvedené v dohodách mezi státy Československem a Vietnamem. Aby zde mohli Vietnamci zůstat, museli založit společnost s ručením omezeným, do které muselo vstoupit 10 až 20 členů. Ale potom zjistili, že podnikání na základě živnostenského listu je méně nákladné a náročné a nemuseli vkládat žádný počáteční kapital. Také dostali tzv. zelenou kartu (občanský průkaz pro cizince), který je důležitý pro pobyt cizinců v ČR. Ve Vietnamu je velká populace a není snadné najít zaměstnání. Někteří Vietnamci, kteří v Čechách studovali, považují českou zemi za svůj druhý domov. Jiní přijeli za příbuznými. I když jsou podmínky pro pobyt přísné, pracovní podmínky a výdělky jsou dobré. Na stáncích jsou lidé z továren, rolníci a když jsou pracovití, vydělají více, než doma. Každý Vietnamec zde pracuje a snaží se získat prodejní místo a pracuje sám za sebe.

4.3.1 Počáteční doby tržnice

Na počátku většinou Vietnamci bydleli na ubytovnách továrny. Jezdili vlakem a pěšky na burzy, kam vozili své zboží v taškách na kolečkách a měli s sebou skládací stoly, kde prodávali svůj sortiment. Na těchto burzách jednou týdně Češi prodávali domácí výrobky nebo zvířata, drůbež. V této době bylo málo zboží, zejména elektroniky, textilního zboží a jiné. Pro zboží museli obchodníci jezdit vlakem do Ostravy, kde byli Poláci, Turci, kteří prodávali zboží své země, jenž bylo levnější a zajímavější než produkty vyráběné v Čechách.

4.3.2 Epocha stánků

Vietnamští podnikatelé si uvědomili, že prodávat na skládacím stole není dobré a pohodlné hlavně díky mrazu, dešti, vichru a podobným nepříjemnostem. Stánek je také praktičtější, protože se lépe skládá a má větší prodejní plochu. Z druhé strany je stánek strašně těžký a špatně se převážel vlakem. Z toho důvodu si Vietnamci začali kupovat osobní automobily.auta šetřila čas a i když v té době neměli Vietnamci moc peněz, domluvili se mezi sebou a koupili společně třeba Škodovku 105 nebo Ladu 2103 (tehdy stály 35000 Kč). Předtím se ovšem museli přihlásit do kurzů autoškoly k získání řidičského oprávnění, které se ukázalo jako nutnost pro podnikatele.

4.3.3 Další etapa vývoje.

Tato doba představuje lepší život Vietnamců. Každá rodina má svoje osobní auto, zboží nemusí s sebou každodenně vozit. Stačí přijet, otevřít dveře a hned lze začít prodávat nebo obchodovat. Zboží přivezou na místo dodavatelé, které stačí objednat mobilem. V dnešní době často vietnamští občané navštěvují posilovny nebo bazén. Toto nebylo dříve zvykem, jedině snad v době, když ještě pracovali v továrně a v podvečer pak hráli fotbal.

4.4 Vietnamci a Svaz vietnamských podnikatelů

Prezident Svazu vietnamských podnikatelů v ČR Nguyen Quyet Tien řekl o počtu vietnamských podnikatelů v ČR:“ Na ministerstvu vnitra nám před časem řekli, že zde snad žije asi 20 000 Vietnamců. Počítám, že polovina, možná i více, má živnostenský list. Všichni, kdo mají podnikatelské oprávnění, jsou našimi členy, i když se nepřihlásí.

Síla vietnamské komunity je v solidaritě Když má někdo problémy, tak si pomáháme. Například při úmrtí v rodině. Pohřeb je v ČR, ale ostatky chce rodina převést do Vietnamu. Nebo je-li smůla v podnikání, třeba když loni shořela tržnice v Potůčkách, iniciovali jsme pomoc našich členů. Při záplavách na Moravě jsme přispěli prostřednictvím Českého červeného kříže přes 60 000 USD ve zboží i penězi na pomoc zatopeným.“

4.5 Český zákon vůči cizincům

Problémem je dlouhodobý a trvalý pobyt. Podle Ministerstva vnitra ČR už nebude dlouhodobý pobyt, ale jen trvalý a přechodný. Ten, kdo nemá trvalý pobyt, bude muset žádat o prodloužení. Chtějí po nás, abychom se vrátili do Vietnamu a pak požádali o prodloužení. Ale Slováci se také nevracejí do Bratislavy, aby žádali o pobyt v ČR. Není zatím jasné, jaké podmínky budou. Prý jen sloučení rodiny, nebo příbuzný s trvalým pobytem (otec, matka). Jsou i humanitární důvody. Říká se, že když cizinec bude pomáhat českým lidem, že to půjde také, ale to se ještě neví. Říká se, že nutnou podmínkou je pobyt zde pět let, ale není to podmínka dostačující. Většina našich lidí chce trvalý pobyt, aby nemuseli každý rok žádat o prodloužení. Každý rok musíme platit kolek 1000 Kč, výpis z rejstříku trestů, obchodního rejstříku, doklad o ubytování.

Většina z českých Vietnamců občanství ČR nemá a možná také nechce. Je to ovlivněno tím, že když se chce Vietnamec vrátit do Vietnamu, musí pak žádat o vízum. Ale někteří z nich usilují o trvalý pobyt, aby nemuseli každý rok prodlužovat občanský průkaz. Toto lze provést různým způsobem, např. sňatkem s Češkou. Manželství Čecha s Vietnamkou je výjimečné, ale sňatků Vietnamce a Češkou je víc (aby zachoval svůj rod). Poměrně značné množství Vietnamců je zde ale načerno.

Pokud by byl zákon o pobytu cizinců upraven tak, aby cizinci měli větší jistotu pro svůj pobyt, samořejmě v mezích zákona, tak by mohli udělat více ve prospěch českého státu. Například stát by měl zpřísnit zákonodárství v oblasti zdravotního a sociálního pojištění, životního pojištění a také daňové politiky.

Otázka zda se zde Vietnamci usadí natrvalo je komplikovaná. Na tuto otázku nejsou schopni odpovědět ani české úřady, ani samotní Vietnamci. Výhodou pro vietnamské obchodníky je bezproblémové vydání živnostenského oprávnění. Získají ho i česky nemluvící podnikatelé s podmínkou, že po celou provozní dobu bude k dispozici na provozovně česky mluvící osoba. Připravuje se však novela zákona, která bude vyžadovat na vydání živnostenského oprávnění znalost češtiny. V případě že Vietnamec o živnostenský list přijde nebo mu ho nevydají, lze řešit situaci založením s.r.o. Ustanoví jednatelem i odpovědným zástupcem nějakého Čecha a je možno prodávat dál spolu s celou skupinou Vietnamců. Nevýhody jsou nedůvěra ve zdejší právní řád, nejistá délka pobytu, neliberalizovaný trh s nemovitostmi, nedostatek bytových prostor a omezení platící pro cizince plánující si koupit nemovitost v Čechách. Koupit nemovitost mohou v ČR jen Vietnamci s trvalým pobytem. Hlavní problém, na který v současnosti narážejí, je nemožnost legalizace pobytu v ČR na dobu delší než jeden rok. Současný cizinecký zákon nutí Vietnamce jedenkrát do roka si prodlužovat právo k pobytu, což v nich vytváří pocit nejistoty. Odrazuje od dlouhodobějšího plánování a investic na Českém území, protože jim neposkytuje žádnou záruku pobytu v budoucnu a trvale je udržuje ve stavu pobytu dočasného. Odpovědi samotných Vietnamců jsou dosti mlhavé, většinou tvrdí, že jsou zde jen proto, aby zbohatli a pak se chtějí vrátit zpět do Vietnamu. Pro to hovoří i jejich vztahy s domovem. Pokud zde prosperují, tak každý rok jezdí domů. Proti tomu naopak hovoří zdejší lepší sociální jistota proti Vietnamu a zavedený obchod. Jejich děti zde chodí do

škol, učí se zde česky, zvykají si na život v ČR, proto se těžko budou chtít vrátit do Vietnamu.

Kořeny, které tu Vietnamci zapustili jsou zatím slabé. Vzhledem k jejich úzké specializaci jsou velice zranitelnou skupinou, která je závislá na otevřenosti českého trhu. Pokud bude česká ekonomika a kupní síla i nadále klesat, zvítězí pravděpodobně tendence přesunout se tam, kde jsou lepší podmínky pro podnikání. Vietnamci i jejich kapitál jsou značně mobilní.

4.6 Příběhy Vietnamců

Pan H., 25 let, je svobodný, a dostal se právě do České republiky přes Rusko. Vyprávěl mi, že zaplatil za cestu 6500 USD. Cesta trvala 6 měsíců. Pocházel z Nam Dinh, měl rodinnou firmu, kde nyní po jeho odchodu do Čech pracují jeho otec a bratr. On pracoval jako opravář, instalatér klimatizace a chladicího systému. Každý měsíc vydělal asi 1 mil VND = 70 USD. Touto částkou se dá zabezpečit čtyřčlenná rodina na celý měsíc. Jeho soused má syna, který je nyní v ČR a navštěvuje svoje rodiče každý rok. Takže pan H. se také rozhodl cestovat do ČR. Sehnal si „zprostředkovatele“ a hned souhlasil, že až se dostane do ČR, teprve pak jeho rodina zaplatí celou částku 6500USD doma. Ale tato cesta byla strašná. Vyprávěl mi, že asi 30 Vietnamců přiletělo do Moskvy, neměli žádné doklady a museli počkat na to, až jejich „vůdce“ dojednal jejich vpuštění do vnitrozemí s celníky. Ukázalo se, že k tomu svolí jen za krabičku cigaret nebo za plechovku piva. Když nenašli žádné peníze, provedli brutální osobní prohlídku, která by nebyla hodna žádné lidské bytosti, ani živého tvora. Museli projít lesem v temné, chladné ukrajinské noci bez teplého oblečení (měli pouze letní oblečení a boty), na cestu přes hranice na ně čekalo auto, kde se schovali v kufru. Potom je všechny uvěznil v nějaké místnosti bez základního sociálního vybavení, tj. záchod, koupelna. Museli používat kbelík k vyřešení problému „volání přírody“. Toto auto projelo Ukrajinu a Slovensko, a pak je už čekal vstup do „vysněných“ Čech. Po příjezdu do Čech nemohou však získat doklady potřebné k podnikání, tj. průkaz k povolení pobytu, živnostenský list atd. Nyní jim nic jiného nezbyvá, než pracovat pro vietnamské výrobní firmy. Svěřil mi dále, že kdyby býval věděl o strastiplné cestě plné hrůzných osobních zážitků, zůstal by doma.

Pan T., je mu 40 let, pracoval v Rusku od roku 1982 v jedné továrně. Vyprávěl mi o svém životě v Rusku. Pracoval tam v rámci mezinárodní dohody mezi Ruskem a Vietnamem do roku 1990. Měl se vrátit do Vietnamu, ale on nechtěl. Začal proto podnikat v Rusku. Zůstal tam totálně bez jakéhokoliv osobního dokladu, neměl ani pas a ani řidičský průkaz. Způsob obchodování byl horší než v Čechách. Neměl ani tzv.stánek jako v Čechách, ale musel zboží držet v ruce, přenášet je v baťoše a nabízet tam, kde se obvykle nachází hodně lidí, jako například v metru. Tam mu nikdo nekontroloval doklady, ale musel čelit nejen zlodějům, ale i policistům. Ruské policejní hlídky nekontrolují pas ani jiné osobní doklady, ale chtějí hned peníze. Pokud řeknete, že nemáte, tak vás hned zkontrolují, provedou osobní prohlídku vašich kapes. Jediným způsobem úniku je útek.

Paní Y, je jí 54 let, nyní pracuje jako tlumočnice. Denně chodí s vietnamskými občany po úřadech, nemocnicích a dalších institucích, aby pro ně tlumočila. Poprvé přijela do tehdejší ČSSR v roce 1968, když jí bylo 20 let, v rámci mezinárodní pracovní dohody, aby se zde vyučila. Přijela vlakem přes Čínu, Mongolsko, Rusko a Ukrajinu. Cesta trvala, asi 11 dní. Vyprávěla mi, jak viděla v Čechách na ulicích ruské vojáky a tanky. Po vyučení se vrátila do Vietnamu, pracovala v továrně jako dělnice a navštěvovala kurzy češtiny pro vedoucí skupin, které měly odjet do Čech. V roce 1988 zase přijela do ČSSR a pracovala jako vedoucí vietnamské skupiny a působila jako tlumočnice v továrně Léčiva. Poté působila jako soukromá podnikatelka, ale viděla výhody svých znalostí českého jazyka, a proto se rozhodla, že bude současně s podnikáním působit i jako tlumočnice. Dodnes je svobodná. Protože ve Vietnamu už nikoho nemá, chce zůstat v České republice. V únoru 2002 dostala povolení k trvalému pobytu z humanitárních důvodů, o které požádala před rokem.

Pan K, je nyní soukromý podnikatel v největší chebské tržnici. Působí zde od roku 1994. Pochází z jedné chudé vesnice ve Vietnamu. Od svých 17 let pracoval jako dělník v jedné státní stavební firmě ve Vietnamu. Byl také na stavbě důležité vodní elektrárny ve Vietnamu. Odtud se přihlásil na práci do Německa v rámci vzájemné dohody mezi Německem a Vietnamem. Svou práci v Německu skončil v roce 1990 a jako náhradu dostal od německé strany 3000 DM. Po návratu do Vietnamu s částkou 3000 DM pomáhal své

rodině, ale zbylo mu jen málo. Nemohl však najít práci, proto se rozhodl, že se vrátí zpátky do Německa. Zde měl ještě pár vietnamských kamarádů, kteří mu slíbili pomoc po příjezdu do Německa. V té době zaplatil 2000 USD, aby se dostal do Německa. Do Německa letěl přes Rusko. V Rusku měl, ale problémy. Jejich převaděč chtěl po nich o 1000 USD navíc, jinak že je nikam nedostane. Ve té skupině byl on a ještě dva kluci, ale protože neměli tolik peněz, museli zůstat v Rusku. V Rusku také museli chodit do velkoobchodu pro zboží, a potom ho prodávali v metru nebo na nádraží. V Rusku zůstal asi rok a když měl dostatek peněz na cestu, odcestoval raději do Německa. V Německu se dostal do azylového domu. Mohli se tam pohybovat volně a každý měsíc se vrátili pro stravenky na jídlo a oblečení. V té době prodával cigarety na ulici a v tržnici. Zpočátku prodávání probíhalo bezproblémově, ale po měsíci měl problémy s místními Vietnamci, kteří mají rozdělené oblasti pro obchod. Byl zatčen německou policií, z čehož byl zoufalý a proto se rozhodl odcestovat do Čech. Zaplatil nějakému pánovi 100DM, aby ho dostal do České republiky. Nyní žije zde se svojí přítelkyní, která už má 10-ti letou dceru chodící do páté třídy.

Jeho přítelkyně původně přijela v roce 1992 do Čech s turistickým vízem. Ale chtěla zkusit své štěstí, proto pokračovala dál do Německa. Zde také dostala azyl. A zrovna tady potkala svého nynějšího přítele, pana K. Žila v azylovém domě a prodávala cigarety na tržišti, ale takový život, kdy vždycky před něčem utíkala, ji neuspokojoval. Proto se rozhodla vrátit do České republiky. Poté se znovu potkala s panem K, a rozhodli se, že spolu budou žít. Potom pozvala ještě svého bratra a nejmladší sestru. Její bratr se potom oženil s Češkou a dostal tzv. trvalý pobyt, který zaručuje, že nejbližších 5 let se nemusí starat o žádné papírování. Potom také celá její rodina dostala trvalý pobyt z důvodu sloučení rodiny.

Pan M je majitel firmy s ručením omezeným, která se zabývá obchodováním s cigaretami a tabákovými výrobky. Tato firma sídlí v Karlovarském kraji a má 10 společníků. Tvoří ji bratři a příbuzní. Zaměstnavají však i české zaměstnance, účetního a sekretářku, kteří firmu zastupují v kontaktu s českými zákazníky. Každý den prodávají a přivážejí své zboží na určené místo, kde mají své zákazníky. Pan M přijel do Čech v rámci mezistátní dohody. Pracoval v továrně na výrobu porcelánu v Karlovarském kraji. Zde se seznámil s českou dívkou a také si ji vzal. Nyní už má české občanství. Poté začal působit

jako soukromý podnikatel. Nejprve prodával textilní zboží na tržnici a také importoval zboží do Čech. Později se věnoval velkoobchodní činnosti. Například v minulém roce nakoupil levnější cigarety a tento rok, kdy byly v České republice zdraženy ceny cigaret, je prodal mnohem dražší. Teď žije se svou rodinou, maminkou, tatínkem, bratrem, sestrou a také s vietnamskou manželkou.

Panu L. je 45 let. Žije se svou českou ženou skromný život společně se dvěma dcerami. Mají obchod, v jedné z největších tržnic v Chebu, kde prodávají asijské ovoce a zeleninu. Denně jezdí nakupovat zboží do vietnamského velkoobchodu a mezitím jeho žena pohlídá obchod. Jejich zákazníci jsou hlavně Vietnamci v tamní tržnici. Jeho žena umí také několik vietnamských slov, které ji naučil manžel. Jejich dcery chodí do české školy a hned asi také poznáte na první pohled, že trošku vypadají jako Vietnamky, ale mají modré oči. Nejstarší dceři je 18 let a té druhé je asi 14 let. Pan L poznal svoji ženu v době, když pracovali spolu v továrně, potom se hned vzali a žijí spolu až do dneška.

4.7 *Proč přicházejí Vietnamci do Čech?*

Ve Vietnamu je velká populace a není snadné najít zaměstnání. Někteří Vietnamci zde studovali a považují zdejší zemi za svůj druhý domov. Jiní přijeli za příbuznými. I když jsou podmínky pro pobyt přísné, pracovní podmínky a výdělky jsou dobré. Každý Vietnamec zde pracuje především ve stáncích. Jsou to lidé z továren, rolníci a při své pracovitosti vydělají mnohem více než doma.

Pomineme-li nezdaněné obchody a prodej zboží neurčité kvality, neznámého původu, bez záruk, nemůžeme říci, že by se vietnamská komunita na našem území dopouštěla nějaké výrazné trestné činnosti. Naopak se zdá, že trestná činnost je zaměřena proti ní, že se Vietnamci se stávají obětí trestných činů. Na rozdíl od Ukrajinců, kteří na území ČR hledají práci a výdělek, Vietnamci zde hledají prostředí k životu. Přicházejí celé rodiny a usazují se zde. Věcně to zhodnotil pasový úředník v Železné Rudě Miroslav Ševčík, který na otázku, co nám Vietnamci přinášejí, řekl: „Co by nám měli přinášet? Hledají dobré životní podmínky pro sebe a vytvářejí si je. Je to normální stěhování národů, jakého jsme byli svědky nejen v psané historii. Stejným způsobem odcházely v minulosti do různých míst světa i celé vesnice Čechů a Moravanů. Usadili se tam, naučili se místní jazyk, přijali a respektovali místní zákony. Dnes to jsou vážení občané jiných zemí, kteří si

možná uchovávají vzpomínky nebo některé zvyky. Přimlouval bych se, abychom přistupovali stejně i k Vietnamcům. V opačném případě nám totiž brzy vznikne rasový a národnostní problém, který nejsme schopni řešit.“

4.8 Vietnamci v Chebu.

Proč Vietnamci zvolili právě Cheb jako místo svého podnikání? Podle mého názoru je to asi tím, že Cheb je strategické město, v jehož blízkosti je několik hraničních přechodů, což je zejména Aš, Vojtanov, Sv. Kříž a Pomezí. Z tohoto důvodu si nejdůležitější vietnamští podnikatelé vybrali právě Cheb pro své podnikatelské cíle. První vietnamská tržnice v Chebu se nacházela v místě nynějšího supermarketu Hypernova. Tito Vietnamci přišli z jiného města, kde už delší dobu pracovali v továrně. Zpočátku o tom věděl jenom malý okruh lidí. Ale později na radu jiných Vietnamců sem přišli další a další lidé. Od té doby mnoho Vietnamců ví o existenci města Chebu jako “ráje podnikání”. Tržnice tady tehdy rostly jako “houby po dešti” a Vietnamci se snažili získat bohaté turisty ze zahraničí pro nákupy jejich zboží. Jejich hlavní obchodní artikl byly a dosud jsou oděvy, cigarety, alkohol, trpaslíci a podobně.

Podnikání Vietnamců se úspěšně rozvíjelo, a proto sem po nějaké době přišli lidé s větším kapitálem. Hledali místa, kde je dobrá parkovací plocha s potřebnou kapacitou pro auta i autobusy a také možnost zřídit tržnici. Místo pro parkování vedle tržnice také znamená vyloučení konkurence jinde. Pozemek Vietnamci pronajímali od města, což každoročně přinášelo a přináší městu velký příjem.

Problémy s chebskými Vietnamci mají české úřady hlavně v tom, že si nevyzvedávají poštu a neznají jazyk. To možná také způsobuje, že někde jsou přihlášení, ale jinde bydlí. Většinou umí málo česky; obvykle to je pár číslovek a názvy zboží. Někteří česky vůbec neumí. Pro nedostatek času se Vietnamci většinou nemají možnost učit česky a tak se zatím zajímají jenom o obchod a myslí pouze na to, aby si vydělali co nejvíce peněz na zaplacení dluhu doma, který vznikl půjčkou na úhradu nákladů s cestou do České republiky. Jejich neznalost češtiny někdy vyvolává problémy na úřadech, v obchodech i jinde. U správného řízení nebo u soudu mají možnost používat tlumočníky. Děti Vietnamců však chodí do českých škol (nelitují peněz na vzdělání) a učí se česky.

Proto není výjimkou vidět dospělého Vietnamce jít na úřad s malým dítětem jako tlumočnickem. Vietnamské děti si dobře zvykají na jiné prostředí, rychle se učí česky. Existují i takové výjimečné případy, kdy vietnamští žáci dostávají lepší známky z českého jazyka než české děti. Potvrzují to i některé učitelky z chebských základních škol: „S vietnamskými žáky nikdy nejsou problémy. Mají většinou problém s češtinou, proto se nemohou hlásit na osmiletá gymnázia, ale ve třídě vynikají v technických předmětech. Učí se dobře a mají vždy školní pomůcky. Na rodičovských sdruženích jednají vietnamští rodičové s učitelem vždy s velkou úctou a respektem“.

V okrese Cheb je podle údajů cizinecké policie asi 2600 Vietnamců. Jejich počet však bude zřejmě vyšší. Neoficiálně policisté uvádějí 6000 až 7000 Vietnamců. Jen na největší tržnici v regionu obchoduje asi 1500 Vietnamců. Tím, že v okrese Cheb je velký počet vietnamských tržišť, je tento odhad pravděpodobně nízký podobně jako celorepublikový odhad, který uvádí 27000 až 30000 Vietnamců.

Příjmy Vietnamců nejsou u každého stejné, ale záleží na tom, co kdo dělá, a kde se nachází jeho místo podnikání. Například je-li něčí prodejna na atraktivním nebo méně atraktivním místě, je v tržbách velký rozdíl. Nikdo z Vietnamců nesdělí svůj skutečný příjem, a to dokonce ani jiným Vietnamcům. Tuto informaci však běžně neprozrazují ani čeští podnikatelé, a proto se nelze divit nesdílnosti Vietnamců. Vietnamci jsou šetří ve spotřebě a svůj zisk se snaží investovat. Dnes se již v Chebu ve stále větší míře objevují obchody pronajaté vietnamskými obchodníky, někdy dokonce s českými prodavačkami. Jsou to hlavně obchody s textilem, ale jsou i vietnamští podílníci v supermarketu.

Od roku 1996 nastává přesun vietnamských obchodníků ze stánků do zděných nebo halových provozoven. Na náměstí v Chebu najdeme nejen vietnamské obchody, ale i asijskou restauraci. V Chebu mají Vietnamci v pronájmu 16 obchodů v centru, z toho tři velkoobchody. Místní podnikatelé údajně nejsou schopni platit tak vysoké nájemné, jako zaplatí vietnamští obchodníci. V mnoha městech, jmenuji například Liberec, byly větší obchodní prostory rozděleny pouhou čarou na podlaze a tím bylo vymezeno teritorium stánků, které jsou pod střechou.

4.8.1 *Problémy tržnic a vietnamských obchodníků*

Většina obchodníků v tržnicích jsou Vietnamci, i když několik prodejců jsou také Češi. Na tržnici si musí stánkář zaplatit své prodejní místo. Cena místa je odvozená od výhodnosti polohy. Výhodnější místo pro prodejní stánek lze tedy získat jen za vyšší cenu. Provozovatel tržnice, vybírá poplatky za užívání tržnice od Vietnamců a tito Vietnamci pak vybírají poplatky od jednotlivých majitelů stánků. Jsou Vietnamci, kteří vlastní několik stánků, ale sami v nich neprodávají a dále je pronajímají. Stánky si pronajímá až ta nejnižší vrstva Vietnamců, kteří ještě nemají dostatek kapitálu. Ti jsou nemajetní a zabývají se jen prodejem. Kromě nájmu za místo si Vietnamci musí koupit nebo pronajmout stánek. K ceně stánku patří i různé poplatky za odvoz odpadů, za placení hlídače, správce, za údržbu a i za měřené odběry.

Hlavní zákazníci tržnice jsou převážně většinou Němci, Holanďané a Rakušani. Přijíždějí také nakupovat Rusové a Ukrajinci, žijící v Německu. Češi tvoří podstatně menší procento nákupů než Němci. Proto se dnes na tržnici běžně obchoduje v Eurech. Z důvodu různé koupěschopnosti mají někteří stánkaři dvojí ceny jedny pro Němce a jiné nižší pro Čechy.

Na tržnici přijíždí obrovské množství zákazníků. Pocházejí hlavně z Německa a jezdí jich do Chebu přímo na tržnici celé autobusy. Je to prostě výhoda velkého parkovacího místa. Ostatní chebská tržiště nemají dostatečné místo, tak jsou na tom pravděpodobně podstatně hůře.

4.8.2 *Multikulturní Cheb*

V Chebu dnes nejsou jenom Vietnamci, ale jsou zde také jiné národnosti jako Němci, Ukrajinci, Slováci, Rusové a Mongolové. V budoucnu, jakmile ČR vstoupí do EU, přibudou ve větší míře další a další národnosti. Pro Vietnamce to také bude další příležitost pro obchodní kontakty. Nejde ale jen o ty obchodní kontakty. Vietnamci tím také poznají jiné kulturní zvláštnosti, jiný svět. Je to správné prostředí pro rozvoj osobnosti Vietnamců, aby totiž věděli, že vždy je někdo lepší než oni a tak že taky vypadá svět.

4.8.3 Současné době v Chebu

Komunita Vietnamců se v devadesátých letech formovala nově. Částečně také z pracovníků, kteří zde zůstali po ukončení dříve uzavřeného pracovního poměru a ti pak pozvali i své příbuzné. Dále se skládá z těch, kteří sice odešli před rokem 1989 zpět do Vietnamu, avšak znalost českého prostředí je zlákala k návratu do ČR za účelem podnikatelských aktivit. Část se dostala do českých zemí z Německa a Ruska, v poslední době též z Slovenska. Oficiální počty se pohybují od 17 000 do 20 000. Odhady však jsou takové, že vietnamská komunita dosahuje až 30 000. Nejsilnější skupinu tvoří osoby mezi 30-39 lety, další pak mezi 18-29 lety. Početně nejslabší věková skupina mezi 40-49 lety.

Imigranti pocházejí z venkova a z větších měst bývalého severního Vietnamu. Jihovietnamců je jen několik procent. Smysl svých ekonomických aktivit formulují do tří zásad: uživit se na dobré úrovni, finančně zabezpečit děti a postarat se o rodiče ve Vietnamu.

Pro město může být vietnamská tržnice nezanedbatelný příjem do komunálního rozpočtu. Vietnamci se rozhodně nezříkají aut, domů nebo dalších znaků vysokého postavení, ale pravděpodobně se rychle a úplně do české společnosti nevčlení. Stýkají se jen spolu, v soukromí mluví výhradně vietnamsky. Avšak mladá populace chodí do společných škol, bazénů a asi se postupně budou přizpůsobovat. To ale bude trvat nějakou dobu.

Zde žijí Vietnamci hlavně v podnájmech, protože pokud nemají trvalý pobyt v ČR, nemohou nakupovat nemovitosti. Už proto jsou tyto nájemy mnohdy vysoké. Stravují se většinou vietnamsky, ale chutnají jim i česká jídla. Je to trochu i z nouze ctnost, protože na výrobu vietnamských jídel je zde nedostatek surovin. Pokud však jdou na jídlo do restaurace, jdou nejraději do vietnamské. Pokud zde mají děti, často jim je hlídají čeští důchodci, kteří si přivydělávají a zároveň učí malé Vietnamce česky.

4.8.4 Budoucnost

Starší generace, věková skupina 40 – 49 let deklarují, že nepřicházejí s úmyslem definitivního přesídlení do ČR. Jejich převažujícím záměrem je návrat do Vietnamu s blíže nestanoveným termínem. Ale mladší chtějí tady zůstat. Chtějí zde založit rodinu, pokud jim

to české zákony budou umožňovat. Nemají zatím důvod vrátit se do Vietnamu. Nechtějí zpět a myslí si, že zde zůstanou až do konce života. Je to otázka, jaké zde budou do budoucna podmínky. Jeden Vietnavec, který přijel do Čech v roce 1999, mi říkal: “Ve Vietnamu je velká konkurence, pracoval jsem tolik hodin, kolik pracuji tady, ale dostal jsem mnohem méně. V Čechách musím pracovat hodně proto, že nevím dokdy tady budu moci zůstat. Je to naše šance, kterou však musíme umět využít. Česká republika už pomalu vstupuje do EU a v té době po vstupu už všechny tržnice automaticky zaniknou a možnost vydělat peníze se určitě zhorší. Pak je potřeba už mít větší kapital a vzdělání. ”

V budoucnosti chtějí Vietnamci, kteří už mají dostatek kapitálu, investovat do nemovitostí, zřídit si restauraci nebo investovat do jiného druhu podnikání. Ti, kteří jsou na tom hůře, se musí vrátit do Vietnamu, nebo pracovat pro ty, kteří jsou na tom lépe.

Do budoucna se jeví nutnost zlepšit evidenci Vietnamců žijících v ČR. Jako nezbytnost se také ukazuje zlepšení spolupráce jednotlivých českých úřadů, zejména Cizinecké policie, Finančního úřadu, Živnostenského úřadu a České obchodní inspekce.

4.8.5 Těžký život obchodníka

Život obchodníka je čím dál tím horší. Konkurence je stále větší a to nejen v areálu tržnice. To je také způsobeno tím, že ČR vstupuje do EU a to se projevuje už dnes, když všechny členské státy EU používají Euro. Ceny za energie rostou a roste také nájemné. Rodiny si pomáhají navzájem. Sestra prodává v tržnici a bratr jezdí pro zboží. Pracuje se neustále. Večer se občas mezi sebou navštěvují.

VI. Vyhodnocení průzkumu

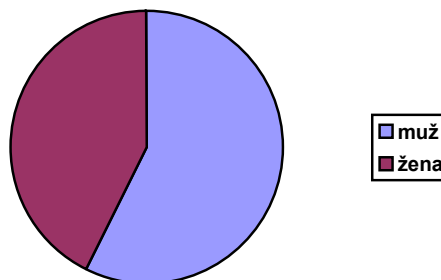
Při průzkumu, který jsem prováděl ve dnech 1.11.2001 – 30.11.2001 mezi Vietnamci v chebské tržnici Dragoun, jsem zjišťoval potřeby a názory Vietnamců. Zaměřil jsem se hlavně na otázky proč si vybrali Českou republiku místo jiné země. Ptal jsem se také na to, co se jim v Chebu líbí nebo co by si zde přáli změnit případně zlepšit. Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 99 občanů z vietnamské komunity, kteří v současné době žijí a působí ve městě Chebu.

Formulář dotazníku je obsažen v příloze č.

5.A. Struktura dotazovaných

5.A1. Pohlaví:

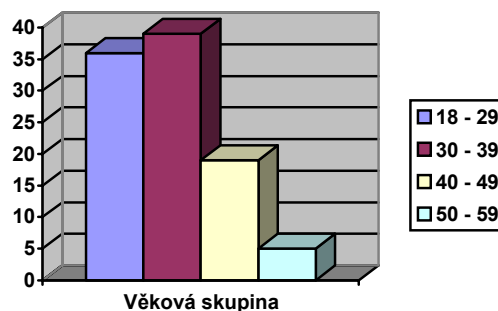
	%
Muž	57,1
Žena	42,9
Celkem	100,0

V dotazované skupině byla zastoupena obě pohlaví, přičemž mírně převažovali muži.

A2. Věková skupina:

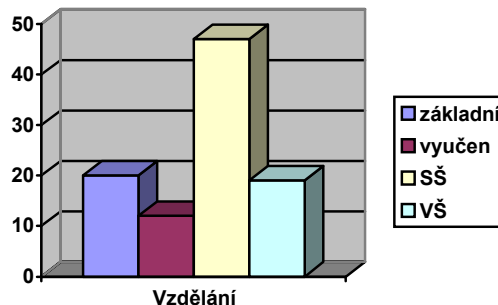
	%
18 - 29	36,4
30 - 39	39,4
40 - 49	19,2
50 - 59	5,1
Celkem	100,0

V dotazované skupině převažují občané mladšího věku, tj. do 39 let (cca 76%). Průměrný věk dotazovaných je cca 34 let. To jsou hlavně lidé, kteří právě absolvovali střední a vysoké školy a nemohli najít práci ve Vietnamu. Někteří už pracují nějakou dobu ve Vietnamu, ale moc se jim nepodařilo uživit svou rodinu. Tato skupina obyvatelstva se začala rozvíjet od roku 1995. Starší věková skupina jsou lidé, kteří již zde pracovali před rokem 1989 a zůstali zde nadále.

A3. Vzdělání:

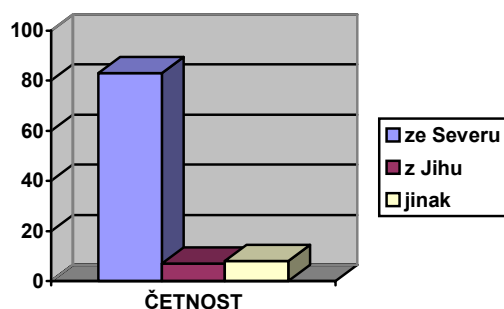
	%
základní	20,4
vyučen	12,2
SŠ	48,0
VŠ	19,4
Celkem	100,0

Mezi dotazovanými převažují občané se středním vzděláním, kterých je téměř polovina. Vysokoškoláků, stejně jako osob bez vyššího vzdělání, je cca 20%. U skupin, kteří mají základní vzdělání a vyučení jsou hlavně lidé, kteří pochází z venkova nebo patří do starší věkové skupiny. Střední a vysoké školy se tykají mladší generace. Dneska všichni ve Vietnamu chtějí a snaží se, aby vystudovali vysokou školu. Tato skupina lidí je početná, ale množství práce je nedostatečná, proto musejí odejít do zahraničí hledat pracovní příležitosti.

A4. Původ:

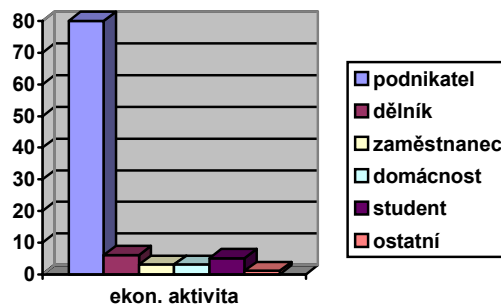
	%
ze Severu	84,7
z Jihu	7,1
Jinak	8,2
Celkem	100,0

Většina dotazovaných Vietnamců pochází ze severního Vietnamu (téměř 85%). Z jižního Vietnamu, popř. z jiných míst pochází cca 15%. Lidé z jižního Vietnamů většinou emigrovali po válce do Ameriky nebo do jiných vyspělých zemí. Sever byl ovládnán komunistickým systémem stejně jako tehdejší ČSSR, a proto zde byla dohoda o možnost pracovat do ČSSR.

A5. Ekonomická aktivita (činnost):

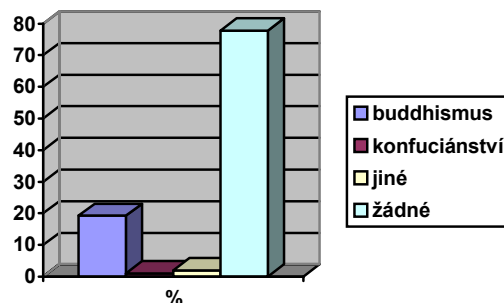
	%
Podnikatel	81,6
Dělník	6,1
Zaměstnanec	3,1
Domácnost	3,1
Student	5,1
Ostatní	1,0
Celkem	100,0

Naprostá většina dotazovaných Vietnamců uvádí jako svou ekonomickou činnost podnikání (přes 80%). Z ostatních kategorií vynikají dělníci (6%) a studenti (5%), ostatní aktivity jsou zanedbatelné. Závislost mezi původem (Sever/Jih) a ekonomickou aktivitou, resp. věkem a ekonomickou aktivitou je statisticky nevýznamná. K podnikání nepotřebuje člověk tolik počátečních kapitálu, nemusí být vyučen v oboru a může sám vést a rozhodnout o své podnikatelské činnosti. Vietnamské občany mají obchodní duch, které zde vládlo už po několika staletí. A proto všichni zvolili podnikání. Počet dělníku a zaměstnanci jsou nepočtené, používají jen ti právě přijeli z Vietnamu a ještě nemá žádný kapitál. Pracují pro vietnamské firmy vyrábějící např. dřevěné hračky adt. Vietnamští studenti v Chebu studují většinou na zdější gymnázium. Zhruba 3% jsou ženy v domácnosti. Ostatní prezentují např. kuchaři, doktoři, umělci, spisovatelé, řemeslníci atd.

A6. Náboženství:

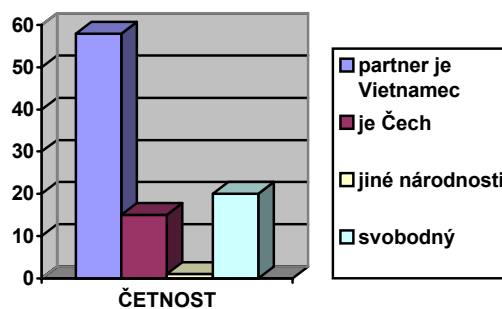
	%
Buddhismus	19,2
konfuciánství	1,0
Jiné	2,0
Žádné	77,8
	100,0

Mezi dotazovanými převažují ateisté - bez vyznání (téměř 80%). Mezi věřícími převažuje jednoznačně buddhismus. Závislost mezi původem (Sever/Jih) a náboženstvím, mezi věkem a náboženstvím, resp. vzděláním a náboženstvím je statisticky nevýznamná.

A7. Rodinný stav:

	%
partner je Vietnamec	61,7
je Čech	16,0
jiné národnosti	1,1
Svobodný	21,2
Celkem	100,0

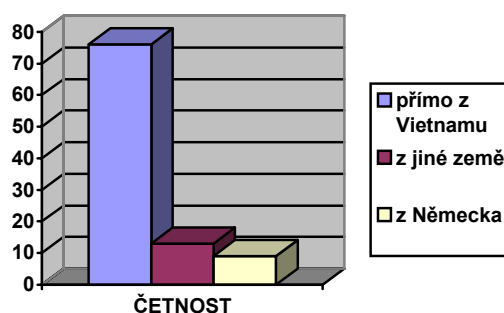
Mezi respondenty převažují Vietnamci, kteří žijí s partnerem (manželem, manželkou) – téměř 80%. Z nich cca 4/5 mají za partnera občana rovněž Vietnamské národnosti, cca 20% ženatých/vdaných Vietnamců mají za partnera Čecha (Češku), cca 1% mají za partnera cizince, tj. německé nebo rakouské občany. Cca 21% Vietnamců je dosud svobodných.

5.B. Před příchodem do ČR

Tato část dotazníku popisuje aktivity a pohyb Vietnamců před jejich příchodem do České republiky.

B1. Odkud jste se přistěhoval do České republiky?

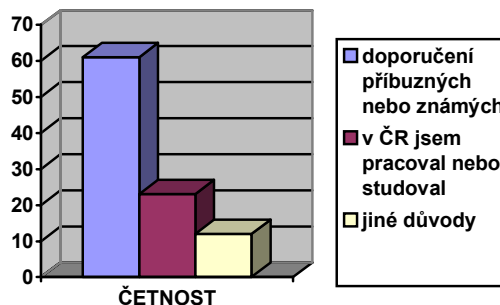
	%
přímo z Vietnamu	77,6
z jiné země	13,3
z Německa	9,2
Celkem	100,0

Necelých 80% Vietnamců přijelo do České republiky přímo z Vietnamu. Mezi ostatními Vietnamci převažují ti, kteří přijeli z Německa (cca 9%) a jiné. V léta 1992 – 1994 byla vhodná k imigraci formou příletu za příbuznými, kdy ke vstupu do země stačilo předložení potvrzení od vietnamských obecních úřadů o příbuzenském vztahu (manžel, manželka, bratr, sestra, syn, dcera...) nebo ukázat rodný list. V pozdější době české úřady neumožnili tento způsob cestování za příbuzným, Vietnamci začali používat Rusku a Slovensku jako tranzitní stát až do dneška. Sice je to čím dál tím horší a těžší, ale dá se ještě používat tuto cestu.

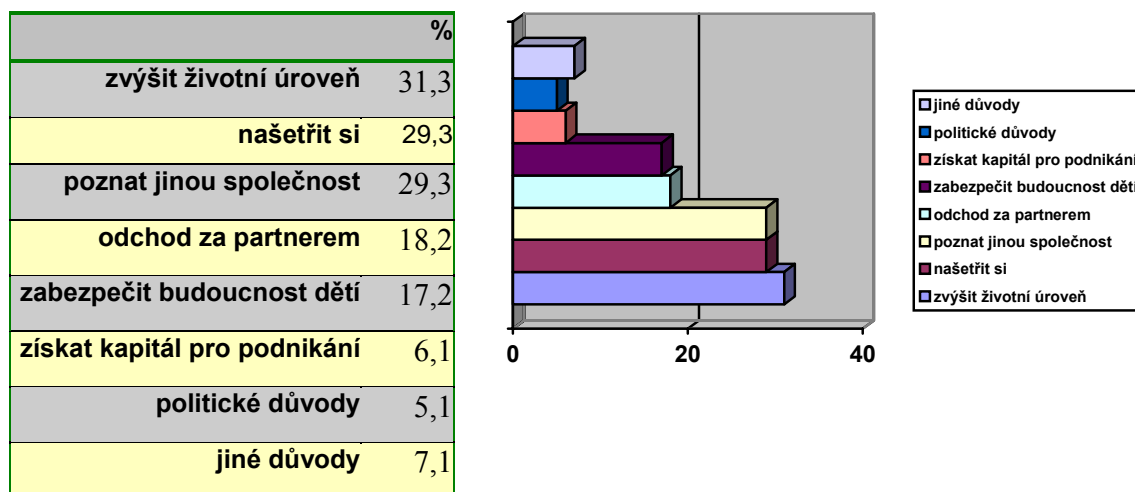
B2. Proč jste si vybral za místo pobytu Českou republiku ?

	%
na doporučení příbuzných nebo známých	63,5
v ČR jsem již pracoval nebo studoval	24,0
jiné důvody	12,5
Celkem	100,0

Většina Vietnamců si vybrala Českou republiku za místo svého působení na doporučení příbuzných nebo známých (cca 64%) nebo proto, že již v České republice dříve studovali nebo pracovali (cca 24%). Všichni věděli, že jakmile dostane do České republiky mají možnost získat živnostenský list, dostanou občanský průkaz, mohou žít jako lidé. A je to velká rozdíl než u jiné země jako u Ruska a Polska. Musí nechat prodloužit občanský průkaz každý měsíc. A to je spojené i s vedlejšími náklady.

B3. Uveďte důvody, které vás vedly k odchodu z Vietnamu.

Mezi důvody, které vedly Vietnamce k odchodu do České republiky, patří především:

- zvýšit si životní úroveň
- našetřit si
- poznat jinou společnost

Tyto důvody uvedlo více než 25% respondentů.

K významným důvodům patří rovněž:

- odchod za partnerem
- zabezpečit budoucnost dětí

Tyto důvody uvedlo více než 10% respondentů.

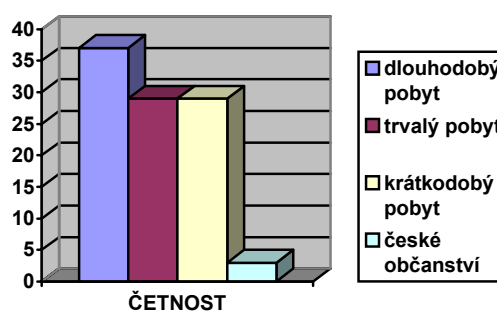
Mezi důvody tedy jednoznačně převažují ekonomické zájmy, částečně i rodinné vazby.

C. Po příchodu do ČR a současný pobyt

Tato část dotazníku popisuje aktivity a názory Vietnamců po jejich příchodu do České republiky.

C1. Druh současného pobytu v ČR

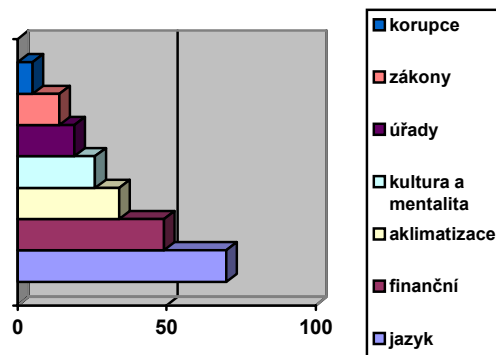
	PLATNÉ %
dlouhodobý pobyt	37,8
trvalý pobyt	29,6
krátkodobý pobyt	29,6
české občanství	3,1
Celkem	100,0

Pouze 3% z dotazovaných Vietnamců má české občanství (*statisticky nevýznamný údaj*), 30% má trvalý pobyt. Zbylé dvě třetiny respondentů mají působení v České republice vyřešeno formou dočasného (dlouhodobého nebo krátkodobého) pobytu. Převažuje přitom dlouhodobý dočasný pobyt (cca 40%). O české občanství mohou žádat člověk, který už má trvalý pobyt minimálně 5 let, a umí dobře česky. Trvalý pobyt mohou dostat z několika důvodů. Třeba z humanitárních důvodů, těch je málo, protože musí zažádat u Ministerstva vnitra. Jiný způsobem je sloučení rodiny, s kterým už mají trvalý pobyt v České republice. Vietnamci si uvědomili výhodu, že pokud někdo má trvalý pobyt v České republice nemusí si prodlužovat občanský průkaz každý rok.

C2. Problémy po příchodu do ČR

	%
jazyk	70,7
finanční	49,5
aklimatizace	34,3
kultura a mentalita	26,3
úřady	19,2
zákony	14,1
korupce	5,1

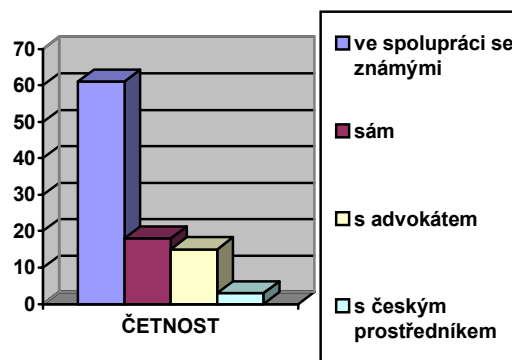

Naprostá většina Vietnamců měla po příchodu do České republiky problémy s jazykem (cca 70%). Přirozenou bariéru tvořily také problémy aklimatizace (34%) a rozdílné kultury a mentality (26%). Cca polovina respondentů uvádí také finanční problémy.

Problémy s úřady, resp. českými zákony uvádí méně než 20% respondentů. Zajímavý je také údaj o korupci, se kterou se údajně setkalo pouze 5% Vietnamců.

C3. Jak jste si poradil s českými zákony ?

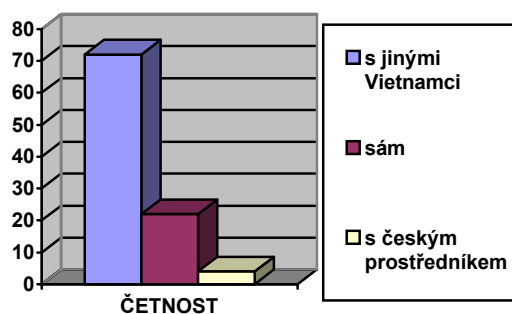
	%
ve spolupráci se známými	62,9
sám	18,6
s advokátem	15,5
s českým prostředníkem	3,1
Celkem	100,0

Většina Vietnamců (63%) využívá při seznamování s českými zákony a odlišnostmi svých vietnamských známých, kteří již v České republice nějakou dobu žijí. Pouze menší část se v problematice české legislativy orientuje sama (cca 19%) nebo využívá pomoci advokátů (15%). Zájem o pomoc českých prostředníků je minimální (3% - statisticky nevýznamné).

C4. Jak si vyřizujete záležitosti na úřadech ?

	%
s jinými Vietnamci	73,5
sám	22,4
s českým prostředníkem	4,1
Celkem	100,0

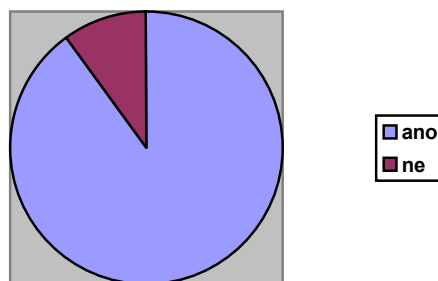
Odpovědi na otázku, jak si Vietnamci vyřizují záležitosti na českých úřadech (C4), korespondují s reakcemi na předchozí otázku (C3): jak Vietnamci postupují při seznamování s českými zákony. I v tomto případě převažuje spolupráce s jinými Vietnamci (74%), v menší míře si záležitosti vyřizují sami (22%). Podíl pomoci českého prostředníka je statisticky nevýznamný (4%). Existuje v Vietnamské komunitě taková skupina lidí, kteří zabývá s těmito starostmi. Prostě nějací lidé kteří umí lépe česky, a často dělají tlumočníky.

5.D. Práce a život ve městě Chebu

Tato část dotazníku se snaží postihnout zkušenosti Vietnamců se životem ve městě Chebu, resp. s jejich prací v tomto městě.

D1. Bydlíte v Chebu ?

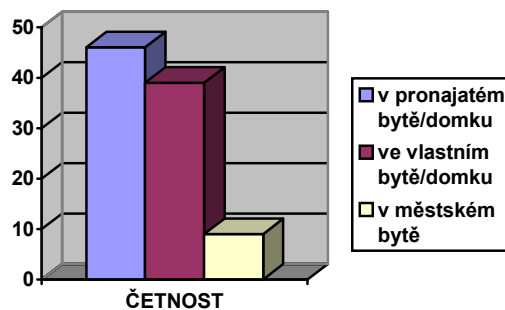
	%
ano	89,9
ne	10,1
Celkem	100,0

Z dotazovaných 99 respondentů jich 90% bydlí ve městě Chebu. Odpovědi na následující otázku v části D se týkají všech 99 respondentů. Většinou bydlí přímo v Chebu. Ale někteří sem dojíždí z Karlových Varů, Sokolova, Mariánských Lázní. A to je z různých důvodů, třeba jejich děti studuje tam nebo má nakoupený byt a nebo za se mu tam zalíbí.

D2. Jak v současné době bydlíte?

	%
v pronajatém bytě/domku	48,9
ve vlastním bytě/domku	41,5
v městském bytě	9,6
Celkem	100,0

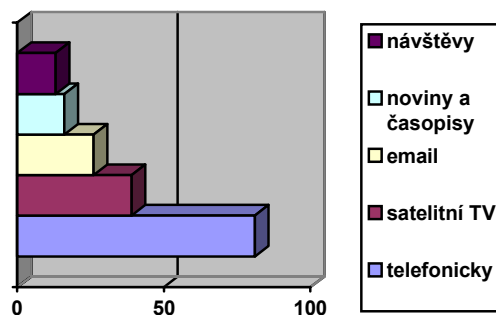

Cca 90% všech Vietnamců řeší bydlení pronájmem nebo koupí bytu, popř. rodinného domku. Pronájem volí cca polovina Vietnamců, koupí vlastního bydlení cca 40%. Asi 10%

respondentů žije v městském (činžovním) bytě. Kvůli vysoké ceně u nemovitostí ve Vietnamu, je pro nich výhodnější koupit zdejší nemovitosti než ve Vietnamu. Uvedu příklad, abyste měl přehled o rozdílech u cen nemovitosti. U pozemku o rozloze 150m² ležící na okraje města je cena zhruba 150.000 USD, tuto částku by mohl zde koupit v Čechách celý rodinný dům včetně vybavení. Nemovitosti ve Vietnamu by se dalo považovat za nejdražší na světě. Můžeme říct, že životní úrovně v Čechách jsou stabilnější a lepší, proto chtějí zde usídlit.

D3. Jakým způsobem udržujete kontakt s Vietnamem ?

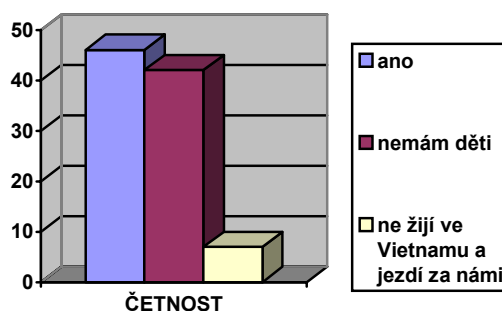
	%
telefonicky	81,8
satelitní TV	39,4
email	26,3
noviny a časopisy	16,2
návštěvy	13,1

Kontakt s rodným Vietnamem udržuje přes 80% Vietnamců pomocí telefonických rozhovorů (jsou ale o hodně dražší, naproci tomu rychlejší), cca 26% pomocí elektronické pošty přes Internet. Skoro každá vietnamská rodina má osobní počítače, jejich děti se mohou kontaktovat se svými kamarády nebo s rodinou. Prarodiče mohou vidět své vnouče pomocí webkamery a zároveň s nimi mluvit pomocí chatvoice. Cca 40% má možnost sledovat přes satelit vysílání vietnamské televize, asi 16% dostává vietnamské noviny a časopisy. Návštěvy slouží k udržení kontaktu 13% Vietnamců. U většiny vietnamských rodin mají satelitní přijmače, pomocí nichž mohou sledovat jediný vietnamský kanál přístupný pro vietnamské občany v zahraničí, tj. VTV4. Kromě VTV4 mohou vietnamské občany dozvědět více informace o situaci ve Vietnamu pomocí časopisů, novin a internetu. Některé noviny a časopisy pocházejí přímo z Vietnamu, jiné jsou stahovány z internetu a jsou rozprodávány přímo u stánku. Tento druh novin stojí zhruba 20 Kč, ostatní dovezené přímo z Vietnamu jsou asi o třikrát dražší, zhruba 50 Kč.

D4. Bydlí s Vámi v ČR také Vaše děti ?

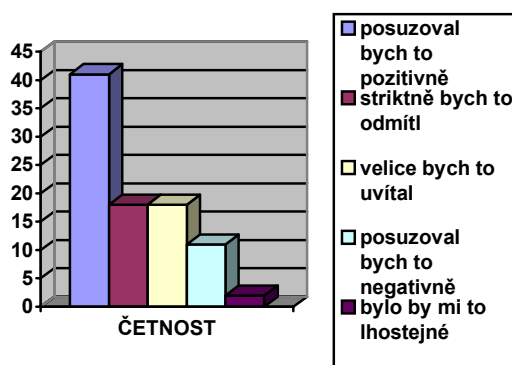
	%
ano	48,4
nemám děti	44,2
žijí ve Vietnamu a jezdí za námi	7,4
Celkem	100,0

Cca 44% Vietnamců je bezdětných, protože jejich život není ještě zcela stabilní a tak nemohou ještě dovolit založit rodinu. Chtějí nejdříve vydělat nějaké peníze, aby tu rodinu finančně zajistili. Ostatní převážně žijí se svými dětmi v České republice (48%), jen malá část (7%) nechala své děti ve Vietnamu, kteří nyní dojíždí za svými rodiči do České republiky. Ta malá část představuje lidi, kteří mají buď malé děti a chtějí, aby jejich děti zůstali s babičkou doma ve Vietnamu. Mohou se učit mateřský jazyk, vietnamštinu. Nebo buď jejich děti jsou dospělí a mají rodinu ve Vietnamu.

D5. Jak byste reagoval, kdyby si Vaše dítě chtělo vzít Čecha ?

	%
posuzoval bych to pozitivně	45,6
striktně bych to odmítl	20,0
velice bych to uvítal	20,0
posuzoval bych to negativně	12,2
bylo by mi to lhostejné	2,2
Celkem	100,0

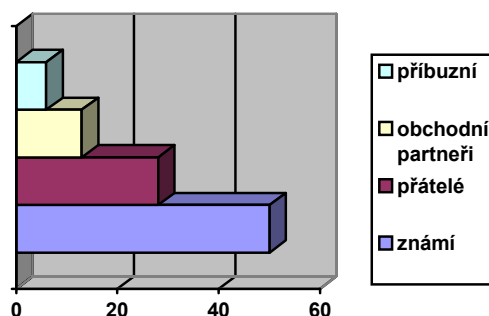

Míšení vietnamské a české populace je Vietnamci přijímáno spíše pozitivně, tento názor obstál především u mladších lidí. Cca dvě třetiny (66%) by posuzovalo sňatek jejich dětí s Čechem (Češkou) pozitivně. Jedna třetina (32%) negativně, tento názor mají spíše

starší lidé ze strachu, že jejich děti se už nikdy nevrátí do vlasti, což znamená, že ztratí své děti. Zároveň by zde byla rozdílný jazyk a mentalita, jejich rod by vymřel. Neutrální postoj (2%) je statisticky nevýznamný.

D6. Jaké vazby udržujete s českým obyvatelstvem ?

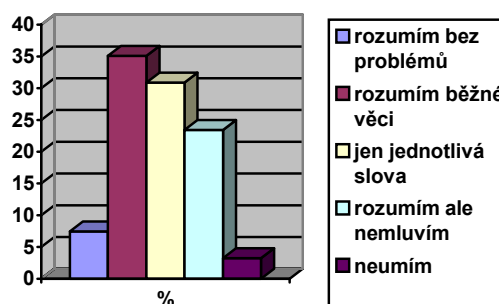
	%
mám zde známé	50,5
přátele	28,3
obchodní partnery	13,1
příbuzné	6,1

Asi polovina (51%) Vietnamců má mezi Čechy známé, 28% považuje některé Čechy dokonce za své přátele. Cca 13% Vietnamců si vybralo Čechy za své obchodní partnery, asi 6% je s Čechy spřízněno příbuzenskými svazky. Vietnamské přísloví doslova zní: „Prodám své vzdálené příbuzné a koupím si blízkého souseda“. Chce tím říci, že blízký soused nám vždy bude pomáhat a že má větší význam než daleký příbuzný. Kamkoliv jdeme nejenom do zahraničí, ale i do nového bytu, snažíme se spřátelit a vytvořit pozitivní sousedský vztah se sousedy ihned po přistěhování do nového místa.

D7. Jak hodnotíte Vaši znalosti češtiny ?

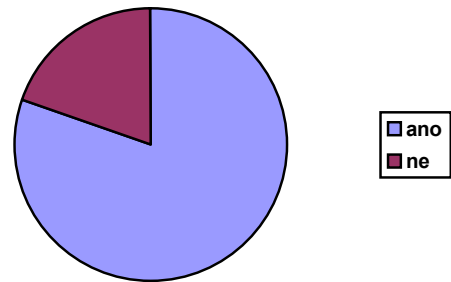
	%
rozumím bez problémů	7,4
rozumím běžné věci	35,1
jen jednotlivá slova	30,9
rozumím ale nemluvím	23,4
neumím	3,2
Celkem	100,0

Přibližně 42% Vietnamců považuje své znalosti českého jazyka za vyhovující, přičemž cca 7% za bezproblémové. Asi 31% rozumí jen jednotlivá slova, 23% česky rozumí, ale nemluví. K neznalosti českého jazyka se přiznala pouze statisticky nevýznamná skupina (3%) dotazovaných.

D8. Posloucháte českou televizi nebo rozhlas?

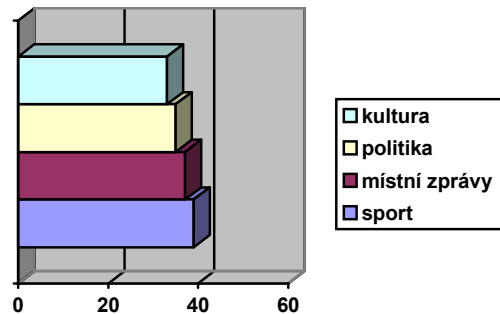
	%
ano	80,2
ne	19,8
Celkem	100,0

Přibližně 4/5 všech Vietnamců sleduje české sdělovací prostředky (televizi, rozhlas, tisk), asi 1/5 je nesleduje. Většinou Vietnamci mají svůj satelit s vietnamskými programy nebo čtou vietnamské noviny, ale také sledují zprávy, aby věděli co se stalo v Čechách nebo v regionu. Sice jim příliš nerozumí, ale díky obrazovce také ví o čem se mluví. Ti, kteří umí lépe česky, tak poslouchají rádia.

D9. Jaké máte ve volném čase zájmy ?

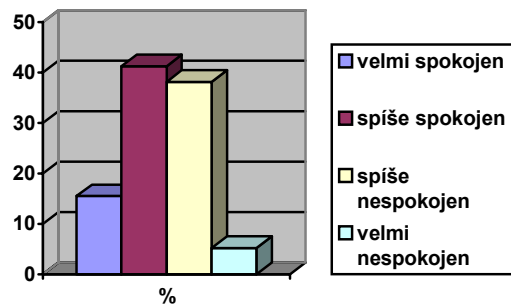
	%
sport	39,4
místní zprávy	37,4
politika	35,4
kultura	33,3

Co se týče aktivit volného času, čtyři sledované oblasti – sport, politika, kultura a místní zprávy – jsou zastoupeny vcelku rovnoměrně, všechny mezi 33% a 40% ze všech dotazovaných.

D10. Jak jste spokojen se svou prací ?

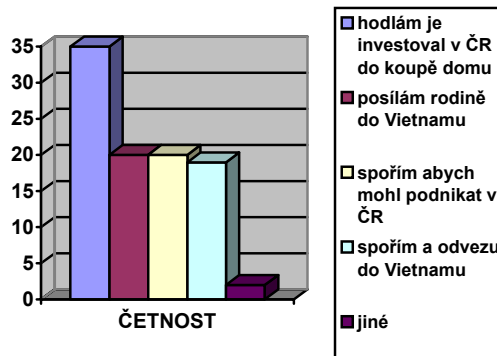
	%
velmi spokojen	15,5
spíše spokojen	41,2
spíše nespokojen	38,1
velmi nespokojen	5,2
Celkem	100,0

Cca 57% dotazovaných Vietnamců je se svou prací spokojeno, z toho 16% velmi. Naopak velmi nespokojeno je pouze 5% Vietnamců. Převažuje tedy spokojenost.

D11. Co uděláte s vydělanými penězi?

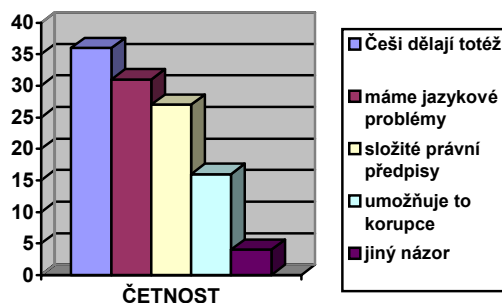
	%
hodlám je investoval v ČR do koupě domu	36,5
posílám rodině do Vietnamu	20,8
spořím abych mohl podnikat v ČR	20,8
spořím a odvezu do Vietnamu	19,8
jiné	2,1
Celkem	100,0

Téměř 37% všech Vietnamců žijících a pracujících v Chebu chce vydělané peníze investovat do koupě domu v České republice. Mají tedy zájem usadit se v naší republice natrvalo. Dalších 21% hodlá vydělané peníze investovat do podnikání v České republice. Pokud tyto záměry vyjdou, znamená to, že téměř 60% Vietnamců hodlá peníze vydělané v České republice ponechat u nás. Pouze cca 40% peníze vydělané v ČR posílá do Vietnamu nebo je spoří, aby je mohli do Vietnamu odvézt (srovnejte s D16). Ostatní možnosti jsou statisticky nevýznamné.

D12. Proč Vietnamci porušují zákony?

	%
Češi dělají totéž	36,4
máme jazykové problémy	31,3
složité právní předpisy	27,3
umožňuje to korupce	16,2
jiný názor	4,0

Na citlivou otázku porušování českých zákonů ze strany podnikajících Vietnamců uvádí většina dotazovaných 4 důvody:

- Češi také porušují zákony – cca 36%
- máme jazykové problémy – cca 31%
- české právní předpisy jsou na nás složité – cca 27%
- porušování zákonů umožňuje korupce – cca 16%

V tomto směru jsou zajímavé odpovědi na otázky skupiny E – vietnamská komunita a vstup ČR do Evropské unie.

5.5 Zjištění na základě výzkumu Vietnamců v Chebu

1. V Chebu a jeho okolí je několikatisícová populace Vietnamců, kteří jsou tady vlastně od 70. let 20. století, pokud jde o jednotlivce, tak někteří i déle. Chybí však dokumentace jejich života a práce v této části České republiky.
2. Povědomí české veřejnosti je takové, že Vietnamci jsou pouze trhovci a převážně většinou zdejších obyvatel proto splývá pojem Vietnamec a trhovec.
3. Ukazuje se, že více než polovina Vietnamců má zájem zůstat v Chebu trvale a stát se součástí tohoto multikulturního města.
4. Obyvatelé města Chebu neznají dějiny ani kulturu Vietnamu a Vietnamci se také dosud do jiného než obchodního vztahu s českými obyvateli významněji nedostávají. Výjimku tvoří děti, kteří navštěvují školy, smíšená manželství a také české rodiny, které vychovávají vietnamské děti.
5. Vietnamská kultura není v Chebu prakticky vůbec prezentována.

5.6 Doporučení k realizaci ve městě Chebu i na FEK ZČU v Plzni

1. Mělo by dojít k jednání mezi Městem Cheb, Velvyslanectvím VSR v Praze, představiteli Vietnamců na Chebsku o založení Vietnamského kulturního střediska s vietnamským muzeem a galerií v Chebu. Byla by to trvalá součást kulturních zařízení města Chebu a významný prvek image města pro turisty naše i zahraniční. Nebytové prostory by mělo za minimální pronájem poskytnout město a financování by mělo být z vietnamských zdrojů nebo ze zdrojů občanského sdružení či nějaké neziskové organizace.
2. Bylo by vhodné vytvořit tradiční každoroční Den Vietnamců v Chebu nebo něco podobného, který by přinesl kulturní pořady Vietnamců a přibližoval kulturu Vietnamců obyvatelům města Chebu a i turistům tuzemským i zahraničním. Přispělo by to k lepšímu poznání tohoto významného chebského etnika.
3. Chebské muzeum v Chebu, ale i další kulturní zařízení by měla také věnovat ve svých plánech větší pozornost dokumentaci života Vietnamců v Chebu a na Chebsku a prezentovat jejich dějiny a kulturu pro vytváření správného povědomí obyvatel města Chebu i okolí.

4. Na Ekonomické fakultě ZČU v Plzni – pracovišti Cheb – by měly probíhat v rámci celoživotního vzdělávání kurzy češtiny pro Vietnamce i vietnamštiny pro Čechy. Stejně tak i další vhodné kurzy pro Vietnamce s využitím Vietnamců, kteří studují na FEK ZČU v Plzni- pracovišti v Chebu.
5. Ve studijních programech FEK ZČU v Plzni věnovat větší pozornost také Vietnamu i studiu jeho ekonomiky a možnostem obchodní výměny mezi Českem a VSR a to buď jako předmět Vietnamské reálie nebo jako součást studijního oboru věnovaného zemím Dálného východu a jihovýchodní Asie.

VI. Závěr

Platí věta “ V dobré klidné zemi, ptáci přistávají”. A lidé jsou na tom stejně jako ptáci. Kde jsou dobré podmínky pro jejich život, tak tam zůstávají. V české zemi žije hodně lidí z různých států. Tím se ukazuje, že prostředí je zde příjemné a lidé jsou milí.

Výsledky uvedené v této práci ukázaly, že počet příslušníků vietnamské komunity je daleko vyšší než ukazují oficiální údaje Cizinecké policie. Největší koncentrace vietnamské menšiny byla zaznamenána v pohraničí, díky zahraničním turistům, zvláště německým.

Dále bylo zjištěno, že životní úroveň je závislá na postavení obchodníků. Zejména se jedná o rodiny vekoobchodníků, kteří si dokázali vybudovat určité postavení v obchodní hierarchii. Za výhodu lze považovat znalost místního jazyka a znalost zákonů této země. Dále může být postavení jednotlivých obchodníků dáno jejich pracovitostí a flexibilitou. Vietnamci, přes veškerou snahu o prorůstání do české společnosti, tvoří uzavřenou komunitu. Dokáží se však postarat jak o sebe jako o celek, tak i o své jednotlivé členy. Pokud je vytvořen jistý právní rámec, dokáže se mu většina této komunity přizpůsobit a zcela normálně v rámci něho žít. A to se všemi důsledky takto vytvořeného právního rámce. K tomu je nutno říci, že někteří Vietnamci, stejně jako i čeští podnikatelé, již dokáží využívat mezer v zákonech a na základě hlubšího studia zákonů jít až takzvaně na hranu zákona. Pro ty, kteří tuto hranici překračují, je zde represivní aparát, který by měl měřit všem stejně, bez ohledu na barvu pleti či zemi původu. Jako jsou mezi našimi podnikateli podvodníci, ve stejné míře se tito najdou i mezi Čechy.

Vzhledem k tomu, že občanství ČR bylo uděleno pouze malému procentu Vietnamců žijících na území ČR, nedochází k výrazným konfliktům Vietnamců s českými úřady. Důvodem by mohla být hrozba vyhoštění z ČR.

VII. Resumé

Má bakalářská práce je zaměřena na podnikání a život Vietnamců v České republice a zvláště v Chebu. Počet Vietnamců je velký a pro Čechy jsou uzavřená komunita. Mám výhodu, že jsem Vietnamec a studoval jsem v české škole od malička. Díky této práci, bych Vás seznámil s Vietnamci a jejich těžkým životem. Samozřejmě, že to někdo určitě vidí jinýma očima, ale já si myslím, že aby přežili v neznámé a cizí zemi je velmi těžké. Ale oni existovali a pokračovali v těžkém životě, to je díky jejich pracovitosti a flexibilitu. Dneska Vietnamci v České republice už jsou na tom lépe, někteří už mají svou firmu, jiní mají restauraci. Aby měli takové výsledky jako dneska, tak museli tvrdě pracovat, někteří zaplatili dokonce i vlastním životem.

Summary

My bachelor work is concentrated on the Vietnamese life and their business in Czech Republic especially in Cheb. The number of members of Vietnamese is high and for Czech people is very close community. I have a advantage, that I am Vietnamese and I study in Czech school from I was young. So thanks this work, I want to acquaint you to Vietnamese people and their hard life. Of course some body can see from diferent angle. But I think that to survive in unknown and strange country is very dificult. But they can exist and continue their hard Business thanks hard – working and flexibility. Today, Vietnamese in Czech Republic has better life some body has their own Company, some other has a Restaurant. But for this result like today, they have been hard working for very long times and some body paid his own life.

Tóm tắt

Bài luận án tốt nghiệp của tôi được tập chung vào đời sống và công việc buôn bán của người Việt sinh sống tại Cộng hoà Séc và đặc biệt tại Cheb. Số lượng người Việt sống ở đây rất lớn và đối với người Tiệp thì đó là một cộng đồng khép kín và không biết gì về họ cả. Một điều kiện thuận lợi cho tôi khi làm bài luận án này vì tôi là người Việt và đã học ở Tiệp từ nhỏ. Nhờ bài luận án này tôi muốn bạn hiểu thêm về con người Việt Nam và cuộc sống khó khăn của họ. Tuy nhiên có nhiều người sẽ nhìn vào bằng con mắt khác, nhưng tôi

ngĩ để mà tồn tại được trên một mảnh đất không quen và môi trường hoàn toàn xa lạ đó không phải là một chuyện đơn giản. Nhưng họ đã tồn tại được và tiếp tục vượt qua khó khăn trong cuộc sống, đó là nhờ vào sự lao động cần cù và linh hoạt, nhạy bén trong cuộc sống. Ngày nay cuộc sống của người Việt tại Cộng hoà Séc đã tốt hơn, có người đã có công ty riêng, những người khác thì có nhà hàng riêng. Nhưng để có được kết quả như ngày hôm nay, họ đã phải lao động cật lực và có người đã phải trả bằng mạng sống của mình.